

**ESPOO
ESBO**

ESPOON TURVALLISUUSOHJELMA 2011 - 2012

ESPOON TURVALLISUUSOHJELMA 2011 - 2012

SISÄLLYSLUETTELO	Sivu
1. Tiivistelmä	3
2. Turvallisuusohjelman tausta ja tavoitteet	3
3. Turvallisuusohjelman valmistelu Espoossa ja yhteistyörakenteet	4
4. Turvallisuuden mittarit	5
5. Espoon turvallisuuskehitykseen vaikuttavista tekijöistä	6
6. Espoon turvallisuustaso	9
6.1 Vertailu muihin suuriin kaupunkeihin	9
6.2 Espoon tunnuslukuja	14
7. Ohjelman painopisteet ja toimenpiteet	18
7.1 Asuinalueiden ja keskusten turvallisuus	18
7.2 Lasten ja nuorten turvallisuus	20
7.3 Väkivalta	22
7.4 Päihteet	24
7.5 Väestöryhmien väliset suhteet	25
7.6 Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palotapaturmat	27
7.7 Liikenneturvallisuus	29
7.8 Infrastruktuurin haavoittuvuus	31
8. Turvallisuusyhteistyön kehittäminen	33
9. Ohjelman toteutumisen seuranta ja tiedottaminen	33
LIITE, LÄHTEET, TURVALLISUUTEEN LIITTYVIÄ MUITA ESPOO-OHJELMIA	35

1. Tiivistelmä

Valtioneuvoston asettaman vision - *Suomi on Euroopan turvallisin maa vuonna 2015* - saavuttaminen vaatii kaikkien viranomaisten välisen yhteistyön lisäämistä.

Turvallisuus on ihmisten perusoikeus ja yhteinen asia, johon niin eri viranomaiset, yhteisöt, elinkeinoelämä kuin kansalaiset itsekkin voivat omalla toiminnallaan vaikuttaa. Turvallisuus laaja-alaisena käsitteenä tarkoittaa sekä fyysistä että henkistä turvallisuutta. Se voidaan jakaa myös objektiiviseen (tieto) ja subjektiiviseen (tunne).

Espoon turvallisuusohjelmassa esitetään Espoossa tehtävän turvallisuusyhteistyön päätoimintalinjat ja keskeiset valtuustokauden tavoitteet. Ohjelmassa kuvataan Espoon turvallisuuden nyky- ja tavoitetilä sekä keskeiset turvallisuuden kehittämisen painopistealueet.

Tavoitteena on varmistaa *Espoolaisten arkiturvallisuus*. Valtuustokauden tavoitteeksi Espoon strategiassa 2009 - 2012 on asetettu, että *Espoolainen kokee asuinalueensa, yhteisönsä ja kaupunkikeskukset turvallisina*.

Turvallisuusohjelmassa on kuvattu turvallisuuden tavoitteet, mittarit, keinot ja seuranta. Ohjelma kuvailee turvallisuuden nykytilaa Espoossa, turvallisuuden haasteita ja turvallisuuden kehityssuuntia. Tilastojen valossa turvallisuus on yksi Espoon kilpailutekijöistä.

2. Turvallisuusohjelman tausta ja tavoitteet

Valtioneuvosto hyväksyi vuonna 1999 *kansallisen rikosentorjuntaohjelman Turvallisuustalkoot*, jonka tavoitteena oli luoda yhteinen toimintapolitiikka rikollisuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi. Espoon turvallisuusstrategian johtoryhmän alaisuudessa toimineet kuusi työryhmää; liikennetyöryhmä, rakennetun ympäristön työryhmä, onnettomuuksien ehkäisyn työryhmä, rikosentorjunnan työryhmä, ympäristötyöryhmä sekä yritysturvallisuustyöryhmä laativat raportit oman toiminta-alueensa turvallisuuden kehittämiseksi.

Valtioneuvoston päätöksessä *Arjen turvaa – Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa* on vahvistettu linjaukset paikallisen turvallisuuden edelleen kehittämiseksi. Hallitus hyväksyi Sisäasiainministeriön johdolla valmistellun uuden sisäisen turvallisuuden ohjelman 8.5.2008. Ohjelma on yksi hallituksen keskeisistä periaatepäätöksistä. Tavoitteena on, että *Suomi on Euroopan turvallisin maa vuonna 2015*. Sisäisen turvallisuuden ohjelma II on nimetty teemalla "*Turvallinen elämä jokaiselle*".

Sisäisen turvallisuuden ohjelman linjausten myötä paikalliseen turvallisuussuunnitteluun ovat osapuoliksi vahvasti muun ohessa tulleet pelastusviranomaiset ja vapaaehtoisjärjestöt, koska sisäisen turvallisuuden ohjelma kiinnittää yhteisen huomion rikosten ohessa myös onnettomuuksien ja tapaturmien torjuntaan.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman 2008–2011 osa-alueet ovat:

- kodin, vapaa-ajan ja liikkumisen turvallisuuden parantaminen
- maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuuden parantaminen
- väkivallan vähentäminen
- kilpailukyvyyn lisääminen yritystoiminnan turvallisuutta parantamalla
- suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäisy
- rajaturvallisuus, laittoman maahantulon estäminen ja tullivarmuus
- järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunta sekä tietoverkkorikollisuus

Sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan sellaista yhteiskunnan tilaa, jossa jokainen voi nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista sekä turvallisesta yhteiskunnasta ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista ja suomalaisen yhteiskunnan taikka kansainvälistyvän maailman ilmiöistä tai muutoksista johtuvaa pelkoa tai turvattomuutta.

Hyvä sisäinen turvallisuus syntyy monen eri tekijän yhteisvaikutuksesta. Turvallisuutta edistävät turvallinen koti-, asuin- ja työympäristö, toimivat peruspalvelut, hyvin suunniteltu liikenneympäristö, avun saanti silloin, kun sitä tarvitaan ja varmuus siitä, että rikoksiin syyllistyneet joutuvat edesvastuuseen teoistaan. Osa sisäistä turvallisuutta on myös varautuminen suuronnettomuuksiin ja normaaliolojen häiriötilanteisiin.

Valtakunnallisena tavoitteena on, että kaikissa Suomen kunnissa olisi laadittu turvallisuussuunnitelma (tai turvallisuusohjelma) vuoden 2011 loppuun mennessä.

Espoon turvallisuusohjelma on laadittu yhteistyötahoja edustavan turvallisuusstrategian johtoryhmän johdolla ja asiakirjan kokoamisesta on vastannut turvallisuusstrategian ohjausryhmä.

Suurin osa yhteiskunnan eri toimijoiden turvallisuustyötä tapahtuu preventiivisesti ja on osa toimijan normaaleja palveluprosesseja. Esimerkiksi kunnan toimiva sosiaalihuolto ehkäisee omalta osaltaan tehokkaasti syrjäytymistä. Turvallisuusohjelmassa kuvataan useita turvallisuutta edistäviä toimenpiteitä. Toimenpiteiden toteutuksen lisäksi hyödyt turvallisuusohjelmasta voivat olla:

- yhteisen tilannekuvan saaminen alueen turvallisuustilanteesta ja painopisteistä
- voimavarojen entistä tehokkaampi allokointi
- yhteistyön tiivistyminen organisaation sisällä ja toimijoiden kesken
- uusien turvallisuuden toimintamallien luonti osaksi toimivia palveluprosesseja

3. Turvallisuusohjelman valmistelu Espoossa ja yhteistyörakenteet

Kaupungin ylimpänä turvallisuuden yhteistyöelimenä on toiminut 1980-luvun puolivälistä lukien turvallisuussstrategian johtoryhmä jonka puheenjohtajana on kaupunginjohtaja ja varapuheenjohtajana poliisipäällikkö. Ryhmässä on edustettuna kaupungin ylimmän johdon ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen johdon lisäksi Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos, Espoon seurakunnat, Helsingin seudun kauppakamari sekä edustus kaupunginosayhdistyksistä (2010 alkaen edustus Espoon kaupunginosayhdistysten liitosta). Ryhmä kokoontuu pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa. Ryhmän sihteeri toimii turvallisuusstrategian ohjausryhmän puheenjohtaja. Sihteerinä on toiminut kaupungin riskienhallintajohtaja.

Ohjausryhmän jäsenet koostuvat kuuden turvallisuustyöryhmän ja viiden alueellisen hyvinvointityöryhmän puheenjohtajista.

Työryhmät ovat:

- liikenneturvallisuus. Vetovastuu: Tekninen ja ympäristötoimi
- rakennetun ympäristön turvallisuus. Vetovastuu: Tekninen ja ympäristötoimi
- ympäristöturvallisuus. Vetovastuu: Tekninen ja ympäristötoimi
- onnettomuuksien ennalta ehkäisy: Vetovastuu: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
- rikostorjunta. Vetovastuu: Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
- yritysturvallisuus: Vetovastuu: Helsingin seudun kauppakamari

Hyvinvointityöryhmiä ovat:

- Espoon keskuksen hyvinvointityöryhmä
- Espoonlahden hyvinvointityöryhmä
- Leppävaaran hyvinvointi
- Tapiolan hyvinvointityöryhmä
- Matinkylä-Olarin hyvinvointityöryhmä

Työryhmien ja hyvinvointityöryhmien jäsenrakenne korostaa heterogeenisyyttä ja laaja-alaisuutta. Hyvinvointityöryhmissä korostuu vahva sosiaali- ja terveystoimen sekä opetustoimen näkökulma.

Ryhmät suorittivat itsenäisesti ympäristön riskianalyysin VTT:n kehittämällä *arjen turvaa ARTU* sähköisellä työvälineellä sekä kirjasi oman vastuualueensa keskeiset turvallisuushaasteet. Ryhmät laativat työryhmäraportit aihealueestaan. Tulokset analysointiin vuoden 2008 aikana.

Kuntalaiskysely turvallisuudesta julkaistiin Espoon internetsivuilla toukokuussa 2008. Keskeisimmät kuntalaisten turvallisuutta koskevat huolenaiheet liittyivät asuinalueiden ja keskusten yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, liikenneturvallisuuteen, paloturvallisuuteen sekä ympäristöturvallisuuteen ja luonnonilmiöihin varautumiseen.

Edellä mainittujen riskianalyysien, kuntalaiskyselyn, luottamushenkilöiltä tulleiden palautteiden sekä sisäisen turvallisuuden ohjelman määrittelemien painopisteiden avulla valittiin Espoon turvallisuusohjelman osiot; asuinalueiden ja keskusten turvallisuus, lasten ja nuorten turvallisuus, päihteet, väkivalta, väestöryhmien väliset suhteet, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palotapaturmat, liikenneturvallisuus sekä infrastruktuurin haavoittuvuus. Riskianalyysien teossa otettiin huomioon toimijoiden ja valtakunnan turvallisuustilastot.

Johdon seminaarissa tammikuussa 2009 varmistettiin, että kaupungin ylin johto on hyväksynyt edellä mainitut turvallisuuden painotukset.

Laaja FCG Efeco Oy:n kyselytutkimus "*Kuntapalvelut Espoossa 2009*" toteutettiin marraskuussa 2009. Kysely kattoi laajasti kunnan palvelutuotannon ja sisälsi myös runsaasti kuntalaisten turvallisuuden tunnetta koskevia kysymyksiä. Kyselyn turvallisuuden tunnetta koskevat tulokset ovat liitteessä 1.

Turvallisuusohjelma-asiakirjan lopullinen valmistelu tapahtui konserniesikunnan suunnittelu- ja rahoitusryhmän riskienhallintaryhmässä. Kaupungissa on toteutettu useita turvallisuuteen läheisesti liittyviä ohjelmia. Ohjelmat on lueteltu asiakirjan lopussa.

4. Turvallisuuden mittarit

Turvallisuus näkyy useassa kohdin Espoon arvoissa, visiossa ja strategiassa joko suoraan tai osana asiakokonaisuutta.

Kuntalaisturvallisuus on osa Espoon kaupungin "*asukaslähtöisyys*" - arvoa.

Kuntalaisturvallisuustyö tukee Espoon *vision* saavuttamista: *Espoo on hyvä paikka asua, oppia, tehdä työtä ja yrittää.*

Kuntalaisturvallisuus näkyy useassa *Espoo strategian 2010 – 2013, asiakas ja kaupunkilainen*, kohdassa:

- *asuinalueiden ja kaupunkikeskusten turvallisuus*
- lasten, nuorten ja ikäihmisten hyvinvointi
- maahanmuuttajien kotouttaminen
- asukastyytyväisyys

Suoraan turvallisuuteen liittyvän valtuustokauden tavoitteena on, että *Espoolainen kokee asuinalueensa, yhteisönsä ja kaupunkikeskukset turvallisina.*

Kuvio 1. Konserniesikunnan tulokortti; Kohta 4.1.

Päämäärä	Valtuustokauden tavoitteet (Espoo-str)	Oma valtuustokauden tavoite	Mittari / arviointikriteeri	Tulostavoite / tavoite 2010	Mitä voidaan / tulisi tehdä
4. Espoolaiset ovat entistä aktiivisempia ja omatoimisempia huolehtien itsestään, läheisistään ja lähiympäristöstään. Palvelumme laatu säilyy hyvänä molemmilla kotimaisilla kielillä.	4.1 Espoolaiset kokevat asuinalueensa, yhteisönsä ja kaupunkikeskukset turvallisinä.	Turvallisuuden tunnetta koskevat tutkimustulokset säilyvät hyvinä (K). Turvallisuusstrategian toteutus on johdettua ja koordinoitua (K)	Turvallisuusohjelman 8 tavoitteesta 6 (75 %) on kehittynyt myönteiseen suuntaan.	Kaupungin turvallisuusohjelma ja sen toteutuksen vastuut ja seuranta on sovittu toimialoitain. Yhteistyö eri turvallisuustoimijoiden kanssa on tuloksellista.	Kaupungilla on yhteinen riskienhallintapolitiikka ja turvallisuusohjelma ja sen mukaiset vastuut ja seuranta on sovittu. Kaupunki tekee aktiivista yhteistyötä muiden turvallisuustoimijoiden kanssa (poliisi, seurakunta, kauppakamari jne.). Tiedon vaihto on eräs keskeinen yhteistyömuoto.

Turvallisuusohjelman 8 osa-aluetta ovat: Asuinalueiden ja keskusten turvallisuus, lasten ja nuorten turvallisuus, väkivalta, päihteet, väestönryhmien väliset suhteet, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palotapaturmat, liikenneturvallisuus sekä infrastruktuurin haavoittuvuus

Mittareina ovat turvallisuuden tunteen (kysely) osalta:

- FCG, Kuntapalveluiden laatu -vuosittaisen kyselytutkimuksen turvallisuuden tunteen kehittyminen myönteiseen suuntaan (kaupunki tilasto). Kaikki 8 osa-aluetta.
- FCG, Kuntapalveluiden laatu tutkimuksen osio: Espoon keskuksen turvallisuusasioiden hoito (kaupunki tilasto)

Tilastoihin perustuvina mittareina ovat:

- lasten pahoinpitely ja hyväksikäyttötapauksien lasku (kaupunki tilasto)
- henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten lasku (poliisi tilasto)
- rasististen rikosten lasku (poliisi tilasto)
- rakennuspalojen lasku (pelastuslaitoksen tilasto)
- vuodeosastohoitojaksot tapaturman ja väkivallan seurauksena lasku (kaupunkitilastot)
- tieliikenneonnettomuuksien lasku (kaupunki tilastot)

Vertailuvuosi on 2009.

5. Espoon turvallisuuskehitykseen vaikuttavista tekijöistä

Yleistä

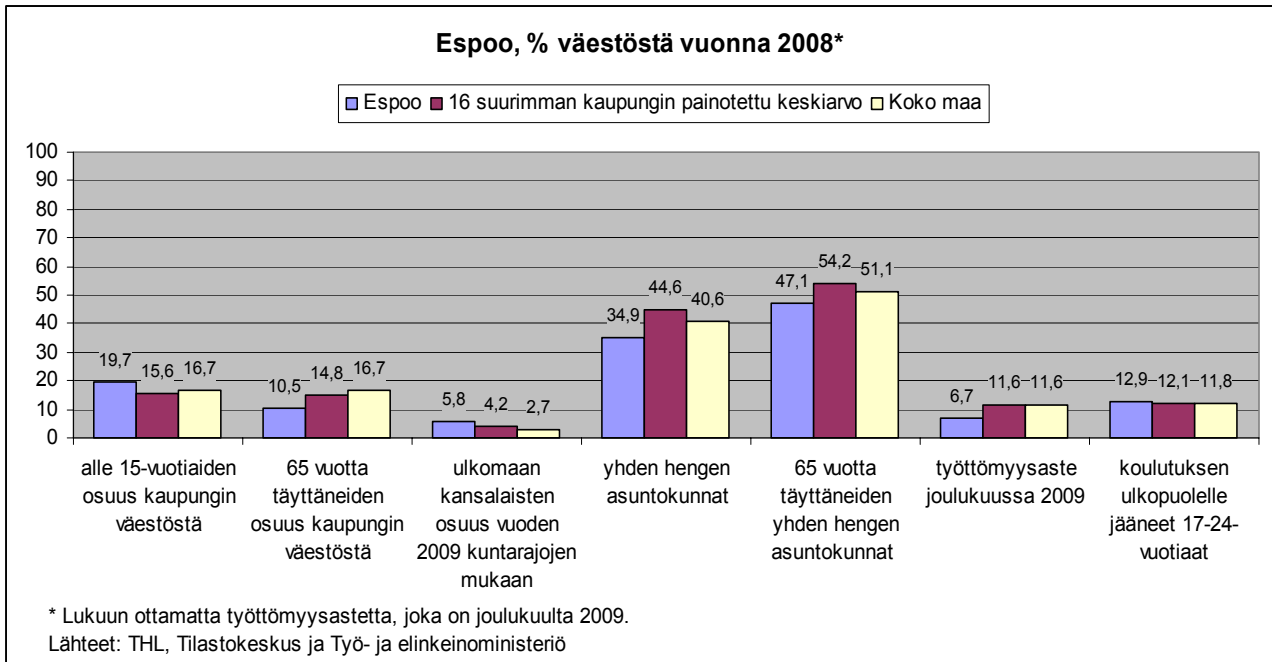
Useat Espoon asukkaiden sosio-demografiset piirteet luovat hyvän perustan alueen turvallisuudelle: väestö on keskimääräistä koulutetumpaa, varakkaampaa ja terveempää, huoltosuhte on suhteellisen alhainen ja työttömiä on keskimääräistä vähemmän. Myös alkoholin myynti asukasta kohti on suurista kaupungeista vähäisintä.

Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä on prosentuaalisesti korkein suurista kaupungeista. Vastaavasti Espoossa on prosentuaalisesti vähiten alle 65-vuotiaita suurten kaupunkien joukossa. Ulkomaalaisten suhteellinen osuus suomessa on suurin pääkaupunkiseudulla. Espoossa on suhteellisesti vähiten yksin asuvia verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin.

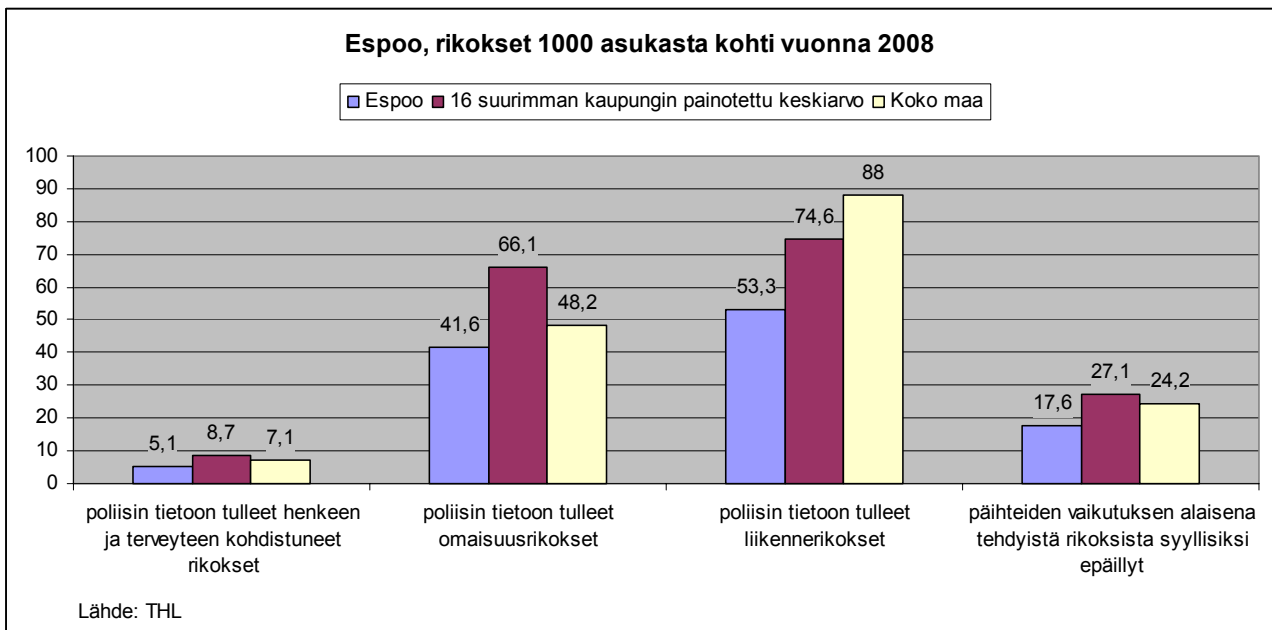
Poliisin tietoon tulleita, väkilukuun suhteutettuja, henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia sekä liikenne rikoksia on Espoossa vähiten verrattaessa muihin suuriin kaupunkeihin. Päihteiden vaikutuksen alaisina tehtyjä rikoksia on Espoossa tuhatta asukasta kohden vähiten suurista kaupungeista.

Tutkimusten mukaan valtaosa espoolaisista voi hyvin, on tyytyväinen elämäänsä ja suhtautuu toiveikkaasti tulevaisuuteen. Eri väestöryhmien ja alueiden väliset sosioekonomiset ja hyvinvointi- ja terveyserot ovat kuitenkin kasvaneet. Myös ongelmien periytyminen ja ylisukupolvinen syrjäytyminen on nähtävissä. Eriarvoisuuden lisääntyminen, suhteellisen köyhyyden ja tuloerojen kasvu, hyvinvoinnin ja terveyden polarisaatio (osa voi entistä huonommin), juurettomuus sekä kasvavat sosiaaliset ongelmat asettavat haasteita turvallisuustyölle. Turvallisuussuunnittelun ja turvallisuuden parantamisen kannalta syrjäytymisen ehkäisy ja elinolosuhteiden parantaminen on tärkeää.

Kuvio 2. Espoo % väestöstä vuonna 2008. Vertailuna on 16 suurinta kaupunkia ja koko maa. Lähde: THL.

Kuvio 3. Espoo rikokset per 1000 asukasta. Vertailuna on 16 suurinta kaupunkia ja koko maa. Lähde: THL.

Tulevaisuuden turvallisuuskehityksestä

Sisäasiainministeriön turvallisuushankkeen työryhmän mukaan tulevat turvallisuuden megatrendit Suomessa vuoteen 2020 mennessä ovat suurissa kaupungeissa:

Väestö

- asutus keskittyy voimakkaasti suuriin kaupunkeihin
- maahanmuuttajat sijoittuvat kasvukeskuksiin
- ikääntyvien ja iäkkäiden määrä kasvaa voimakkaasti

Työ- ja elinkeinotoiminta

- työttömyys saattaa siirtyä yli sukupolvien
- työpaikkojen vaatimustasojen erot kasvavat

Asuminen ja rakennettu ympäristö

- monet sosiaaliset riskitekijät kasaantuvat kasvukeskuksiin
- yksin kotona asuvien iäkkäiden määrä kasvaa

Liikenne ja liikkuminen

- turvallisuustekniikan hyödyntäminen ajoneuvoissa lisääntyy huomattavasti
- automaattinen liikenteenvalvonta kasvaa
- autojen keskinopeudet kasvavat

Internet

- internetin ja sosiaalisten medioiden suosio jatkaa kasvua. Turvallisuusuhat eivät ole sidoksissa maantieteellisen sijaintiin. Viiteryhmä löytyy jokaiselle, myös ääriliikkeen edustajalle
- tietotekniikkaan perustuvien järjestelmien haavoittuvuus kasvaa

Palvelut ja viranomaisten toiminta

- julkisten palvelujen tuottajat keskittävät palvelujaan
- väestön keskittymisen myötä hälytyspalveluiden ja muiden peruspalveluiden tasaveroiselle saatavuudelle on haasteita

Turvallisuus ja turvallisuuspalvelut

- tiivis yhdyskuntarakenne merkitsee lyhyttä toimintavalmiusaikaa
- *mielikuvien merkitys kasvaa. Turvallisuudesta tulee imagotekijä jolla kilpaillaan veronmaksajista*
- tapaturmien ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyn merkitys korostuu
- yksityisen turva-alan kasvu jatkuu
- kotona entistä iäkkäämpänä asuvat vanhuksat tarvitsevat nopeaa ensiapua

Elämäntavat ja osallisuus

- nuorten syrjäytyminen ja nuorisotyöttömyys on merkittävä ongelma
- kuilu rikkaiden ja köyhien välillä kasvaa
- huono-osaisuus kasaantuu tietyille asuinalueille
- erot hyvin ja huonosti voivien nuorten välillä kasvaa
- nuorten liikuntatottumukset polarisoituvat
- yksin asuminen lisää köyhyysriskiä
- väestön psyykinen oireilu lisääntyy (nuorten masennus, mielenterveyshäiriöt ja itsetuhokäyttäytyminen)

Onnettomuudet ja tapaturmat

- tapaturmien merkitys kansanterveydelle pysyy suurena
- koti ja vapaa-ajan tapaturmien lukumäärä kasvaa

- ikääntyneiden vammautumisariski kasvaa entisestään
- alkoholiin liittyvien tapaturmakuolemien määrä kasvaa

Rikollisuus ja väkivalta

- rikollisuus vähenee, mutta keskittyy suurimpiin kaupunkeihin
- ammattimainen ja rajat ylittävä rikollisuus kasvaa

Omatoiminen turvallisuuden edistäminen

- turvallisuusodotukset viranomaisia kohtaan kasvavat

6. Espoon turvallisuustaso

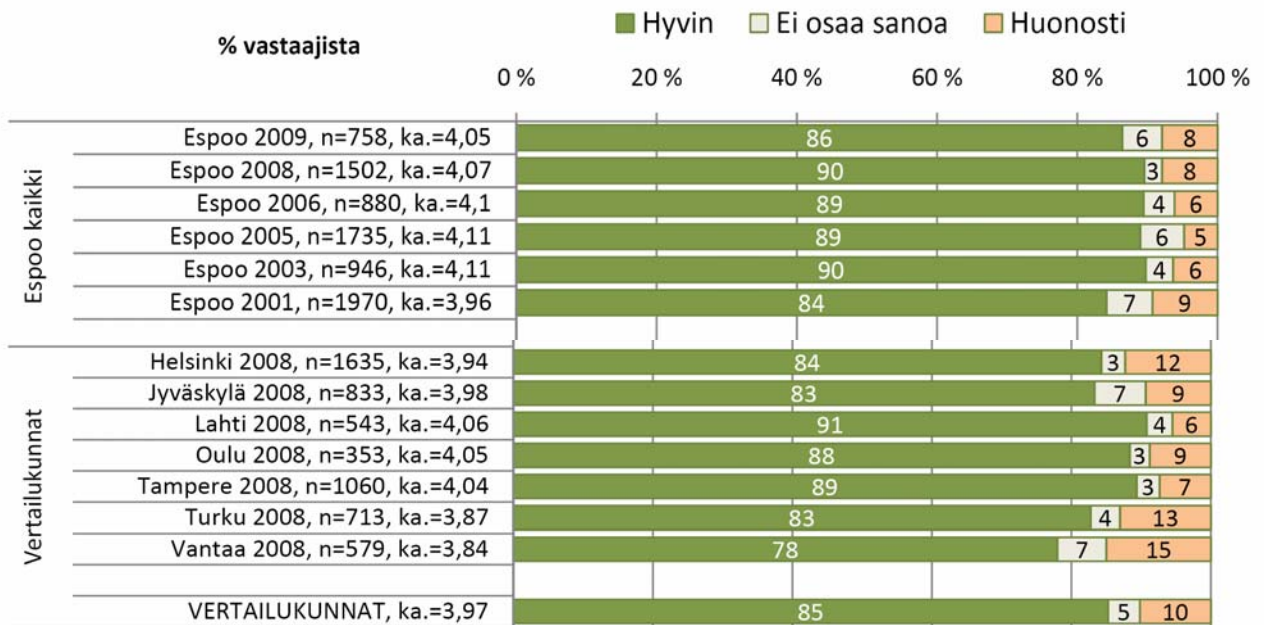
Espoon turvallisuustasoa verrattiin muihin suuriin kaupunkeihin. Espoon sisäisiä tunnuslukuja tarkasteltiin aikasarjana.

6.1 Vertailu muihin suuriin kaupunkeihin

Turvallisuuden tunne

Kuvio 4. Kysymyksen "Miten hyvin asuinalueen turvallisuus on hoidettu kunnassa"? vastaukset.

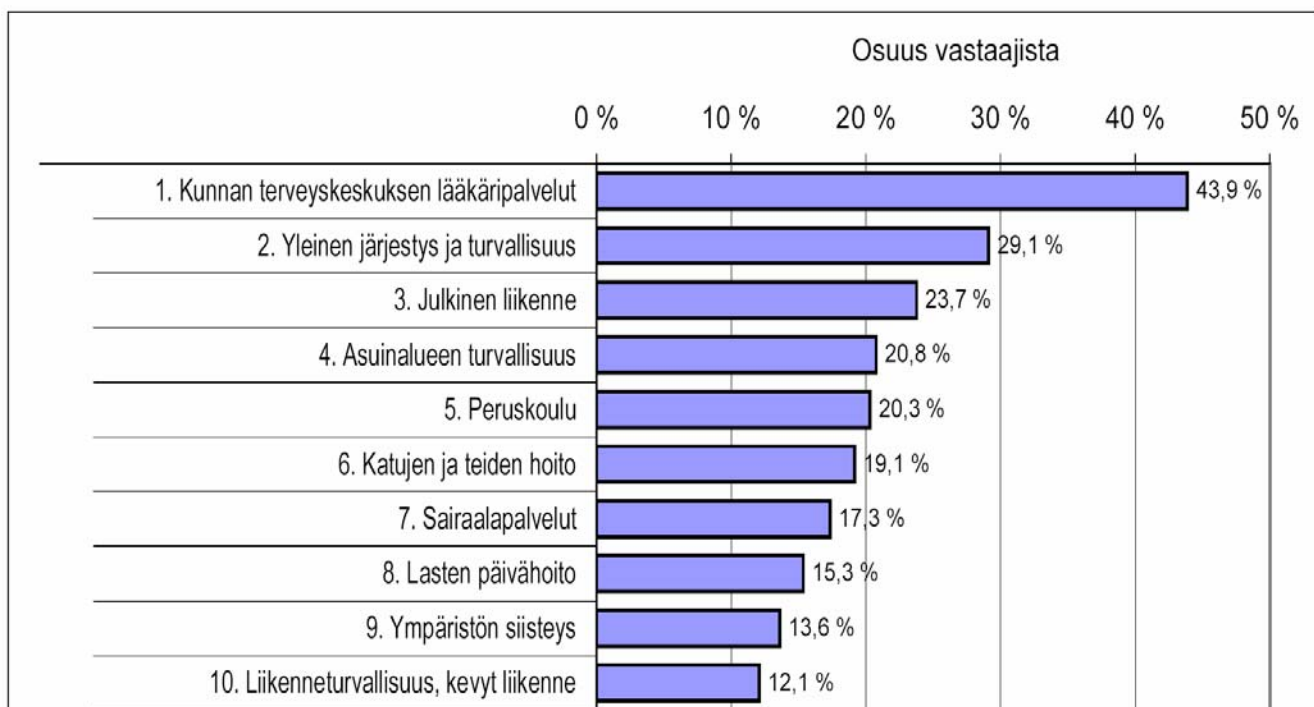
Lähde: FCG, Tutkimuksia 352/2009.

(¹) 86%±3% (tulos on 95 % todennäköisyydellä tällä välillä)

Asuinalueen turvallisuutta piti Espoossa vastaajista 86 % hyvin hoidettuna. Osuus on vertailuryhmän keskiarvon tasolla. Edellisestä tutkimuskerrasta tyytyväisten osuus on pienentynyt neljä prosenttiyksikköä.

Kuvio 5. Mikä on kuntalaisille tärkeintä? Kysymyksen "mitkä ovat viisi tärkeintä Espoon kaupungin hoitamaa tai järjestämää palvelua" vastaukset. Lähde: FCG, Tutkimuksia 352/2009.

Espoolaiset arvostavat turvallisuuden erittäin tärkeäksi palveluksi.

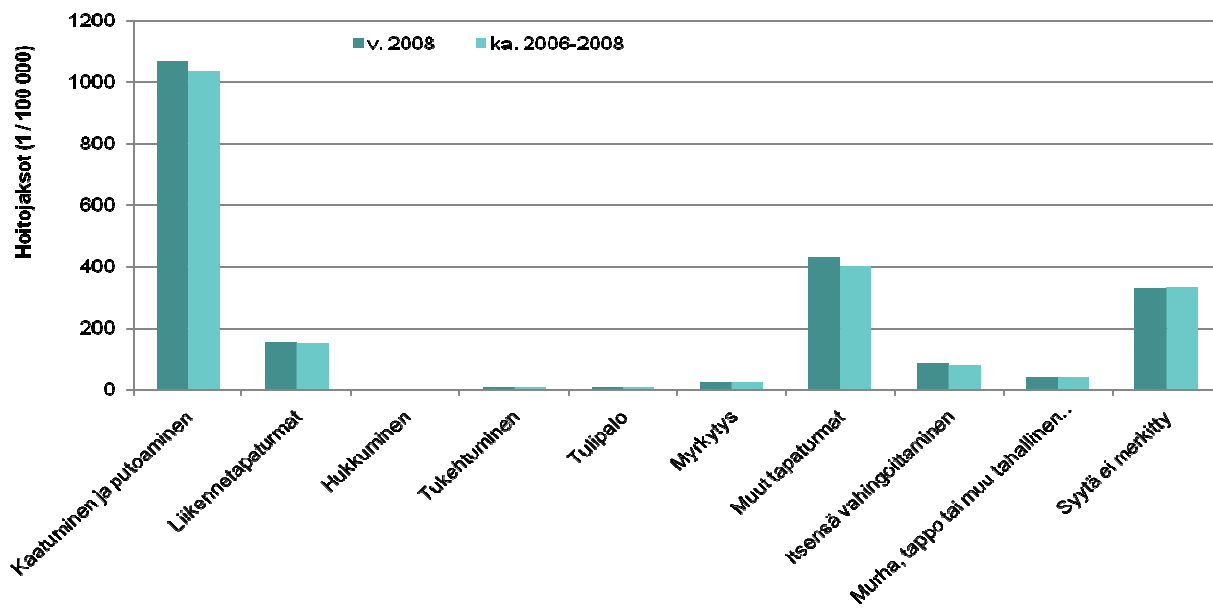
Vammautumiset ja tapaturmat

Kuvio 6. Tapaturmat suurissa kaupungeissa. (Lähde THL).

	Kuolemat			Vuodeosastohoitojaksot		
	lkm, v. 2008	Vaihteluväli (v. 2000-2008)	1 / 100 000, v. 2008	lkm, v. 2008	Vaihteluväli (v. 2000-2008)	1 / 100 000, v. 2008
Helsinki	314	241-352	50,1	10 230	7 236-10 230	1 789,9
Espoo	72	57-99	32,2	3 264	2 635-3 264	1 361,2
Vantaa	54	54-80	38,4	2 615	2 192-2 744	1 348,2
Hämeenlinna	47	28-50	44,6	1 268	1 092-1 268	1 928,1
Turku	98	81-110	49,3	2 586	2 547-2 933	1 474,2
Tampere	115	92-133	47,4	3 181	2 646-3 191	1 524,2
Oulu	55	43-74	35	2 058	2 046-2 217	1 512,6
Rovaniemi	41	18-41	50,5	1 246	959-1 246	2 108,7
Jyväskylä	72	49-77	42,4	2 097	1 690-2 226	1 647,4
Lahti	63	49-64	54,8	1 776	1 636-2 050	1 781,4
Kouvola	53	53-68	73,1	1 810	1 438-1 810	2 042,3
Joensuu	48	30-52	57,7	1 507	1 165-1 609	2 085,2
Kuopio	50	25-48	29,3	1 718	1 553-1 804	1 874,8
Lappeenranta	39	31-51	69,7	1 369	1 039-1 390	1 912,0
Pori	36	36-65	62	1 690	1 068-1 690	2 049,2
Vaasa	36	21-36	42,3	1 162	987-1 162	1 993,2
Yhteensä	1 193	1 050-1 261	47,2	39 577	33 671-39 577	1 689,6

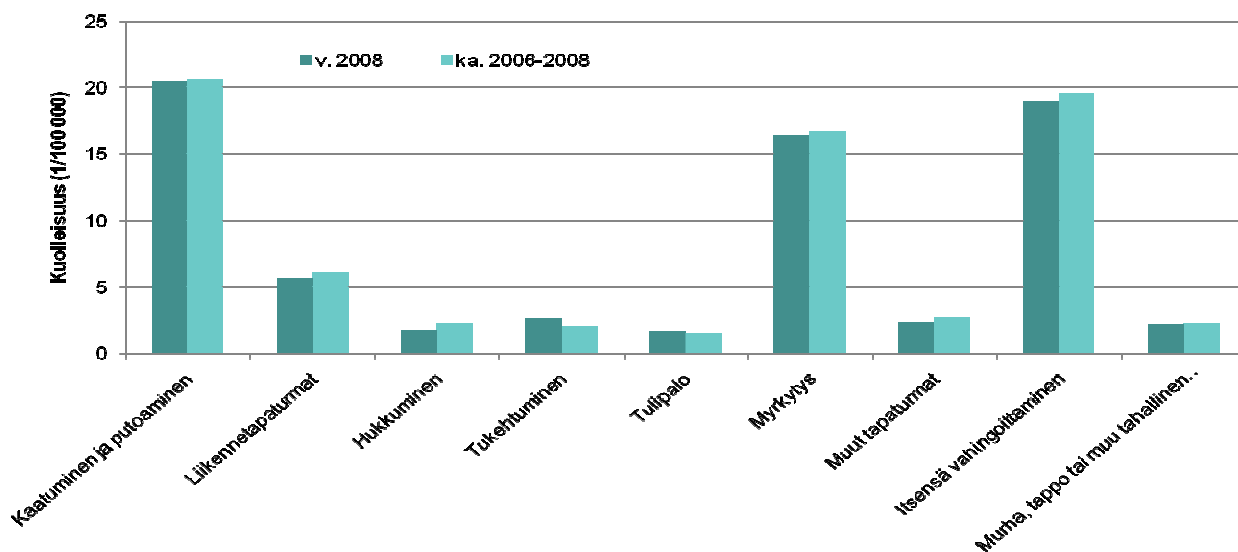
Vuonna 2008 Espoossa oli väkilukuun suhteutettuna toiseksi vähiten kuolemaan johtaneita tapaturmia. Väkilukuun suhteutettuna tapaturman seurauksena vuodeosastohoitojaksoja oli myös toiseksi vähiten.

Kuvio 7. Suurten kaupunkien vuodeosastohoitojaksot tapaturman ja väkivallan seurauksena per 100.000 henkilöä. (Lähde: THL).

Kaatumisilla ja putoamisilla on keskeinen merkitys vuodeosastohoitojaksosten määrään.

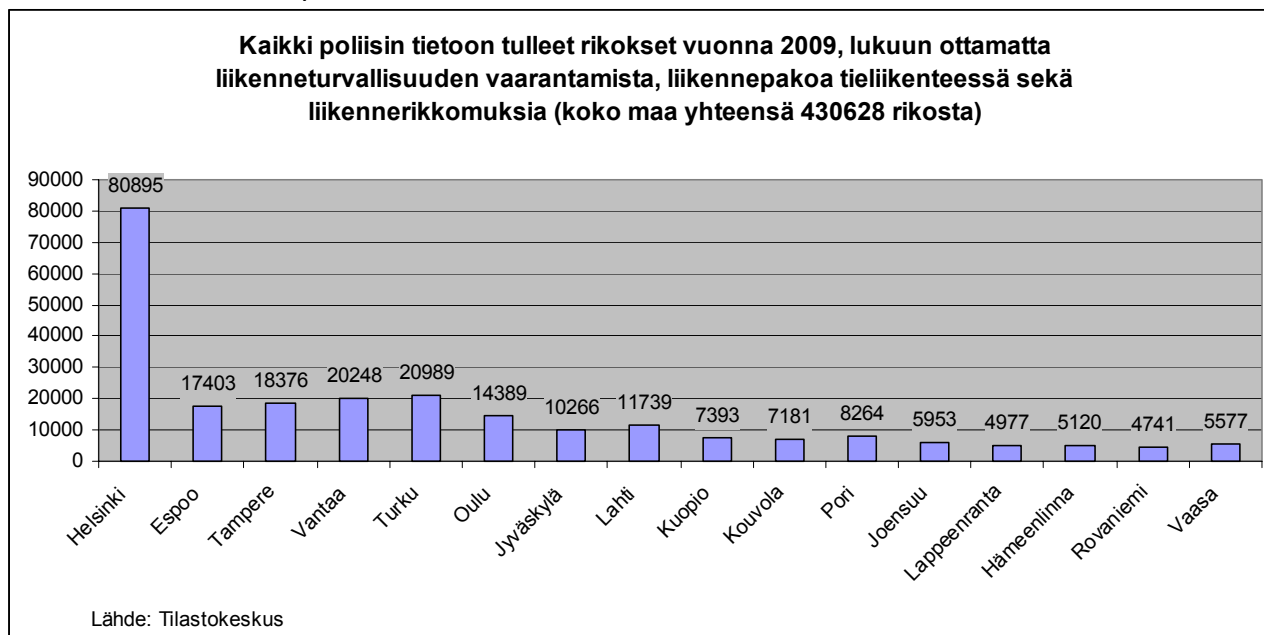
Kuvio 8. Kuolleisuus tapaturmiin ja väkivaltaan suurissa kaupungeissa per 100.000 henkeä. (Lähde THL).

Tässä luokassa suurimmat kuolleisuuden aiheuttajat olivat kaatuminen ja putoaminen, itsensä vahingoittaminen ja myrkytys.

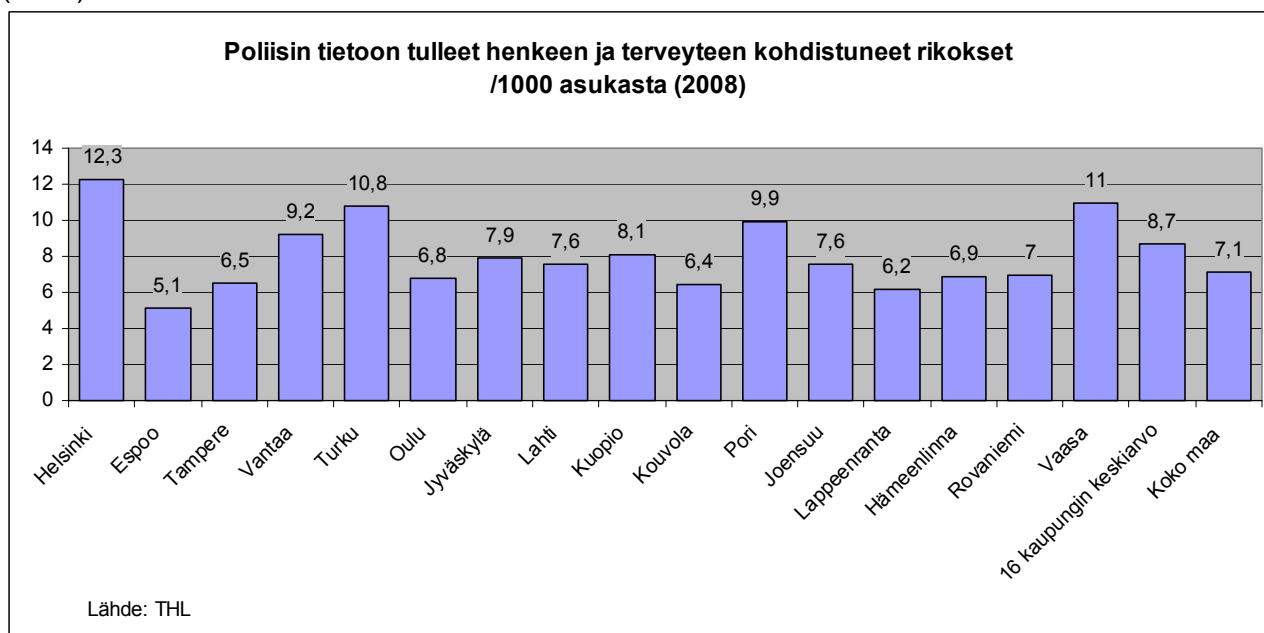
Poliisitilastot

Kuvio 9. Kaikki poliisin tietoon tulleet rikokset vuonna 2009, lukuun ottamatta liikenneturvallisuuden vaarantamista, liikennepakoa tieliikenteessä sekä liikennetrikkomuksia. Lähde: Tilastokeskus.

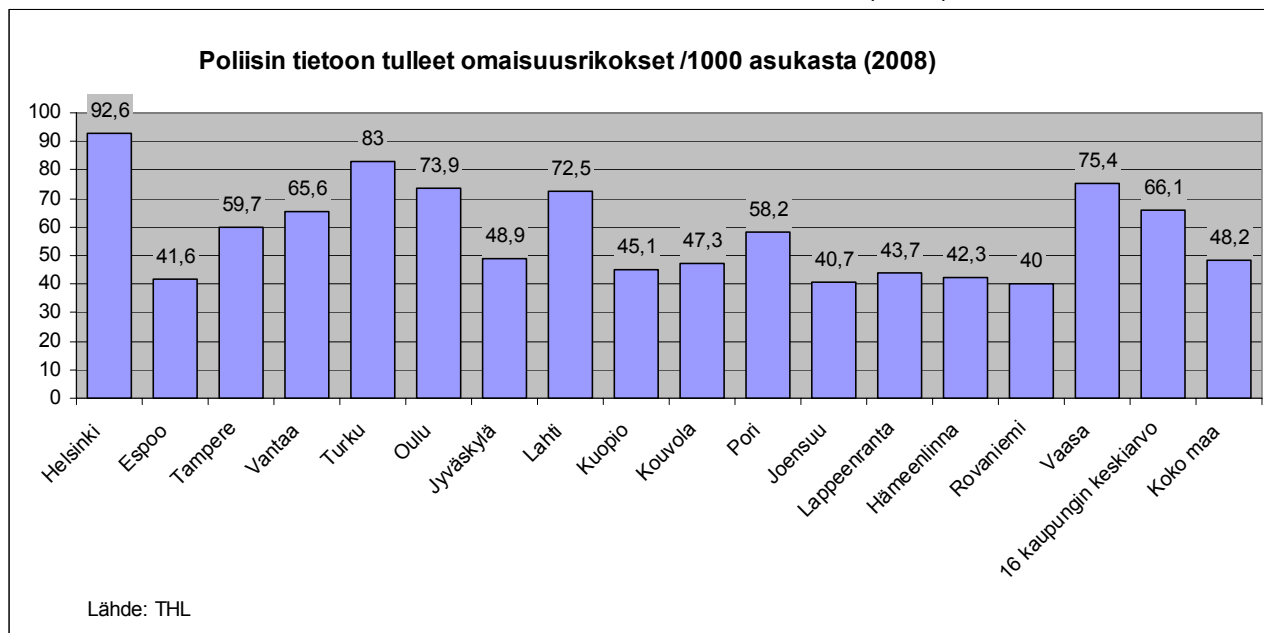
Espoossa on selvästi alemmat luvut kuin vastaavan kokoisissa muissa kaupungeissa (Tampere, Vantaa ja Turku).

Kuvio 10. Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1000 asukasta (2008). Lähde: THL.

Espoossa on asukaslukuun suhteutettuna suurten kaupunkien parhaat tilastot koskien henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia.

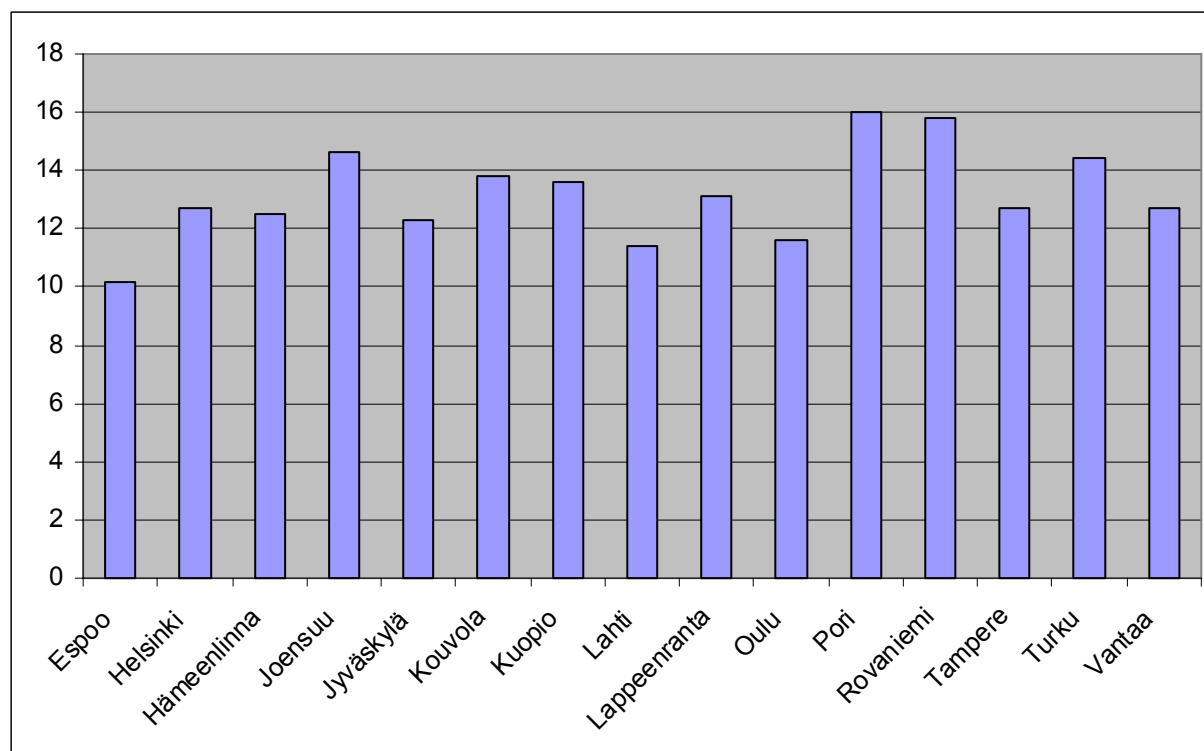
Kuvio 11. Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1000 asukasta (2008). Lähde: THL.

Espoossa on asukasluvuun suhteutettuna hyvä tilanne koskien omaisuusrikoksia.

Pelastuslaitoksen tilastot

Kuvio 12. Tehtävämäärät 1000 asukasta kohden. Ei sisällä ensivastetehtäviä. Lähde PRONTO: Pelastustoimen valtakunnallinen resurssi- ja onnettomuustietokanta.

Espoolla on parhaimmat vertailuluvut.

Yhteenveto: Tilastojen valossa Espoo on turvallinen kaupunki (rikoslakirikokset, vammautumiset ja onnettomuudet) vertailtaessa sitä muihin suuriin kaupunkeihin. Turvallisuuden tunne ei täysin vastaa näitä tilastoja. Turvallisuuden tunteen osalta Espoo on suurten kaupunkien keskikastia.

6.2 Espoon tunnuslukuja

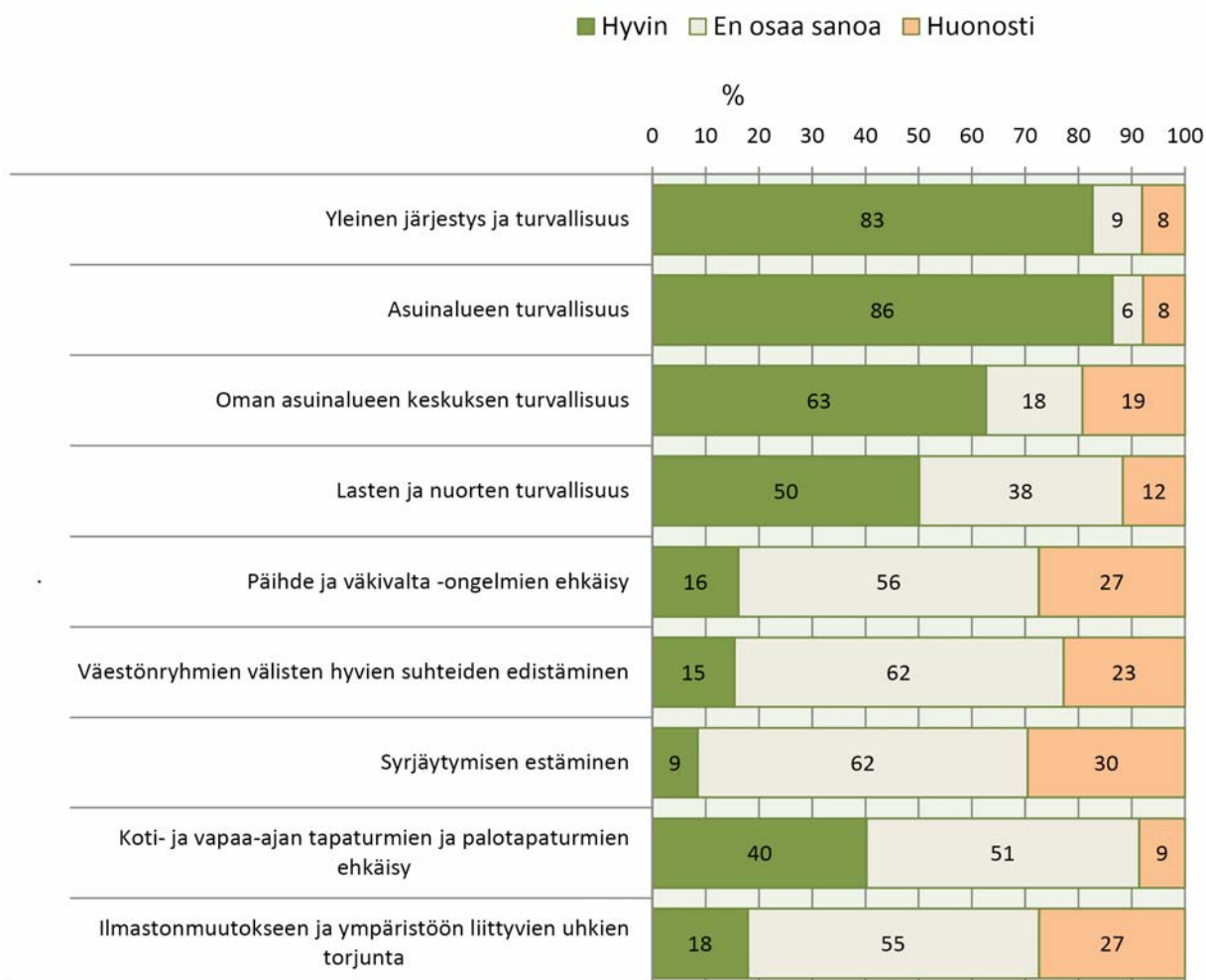
Turvallisuuden tunne

Turvallisuuden tunne on Maslowin tarvehierarkiassa yksi viidestä ihmisen perustarpeesta. Turvallisuuden tunteen merkitys on korostunut myös suomalaisessa turvallisuuskeskustelussa.

Osana laajaa kuntalaisille suunnattua kuntapalveluiden laatututkimusta (FCG, Tutkimuksia 352/2009) kysyttiin 3.000 Espoolaisen mielipidettä turvallisuudesta. Tutkimustulokset ovat kokonaisuudessaan liitteessä 1.

Vastaajilta kysyttiin ” Jos ajattelette elämistä asuinkunnassa yleensä, miten hyvin seuraavat asiat mielestänne ovat”. Asiat ovat kunnassani: 5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = en osaa sanoa, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti.

Kuvio 13. Kysymyksen "Miten hyvin turvallisuusasiat on hoidettu kunnassa?" vastaukset. Lähde: FCG, Tutkimuksia 352/2009.

Espoolaiset ovat edelleen pääosin tyytyväisiä yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä oman asuinalueensa turvallisuuteen. Suuri osa vastaajista oli tyytyväisiä myös oman asuinalueen keskuksen turvallisuuteen ja sekä lasten ja nuorten turvallisuuteen. Kantaa ottaneiden enemmistö piti tapaturmien ehkäisyä hyvin hoidettuna.

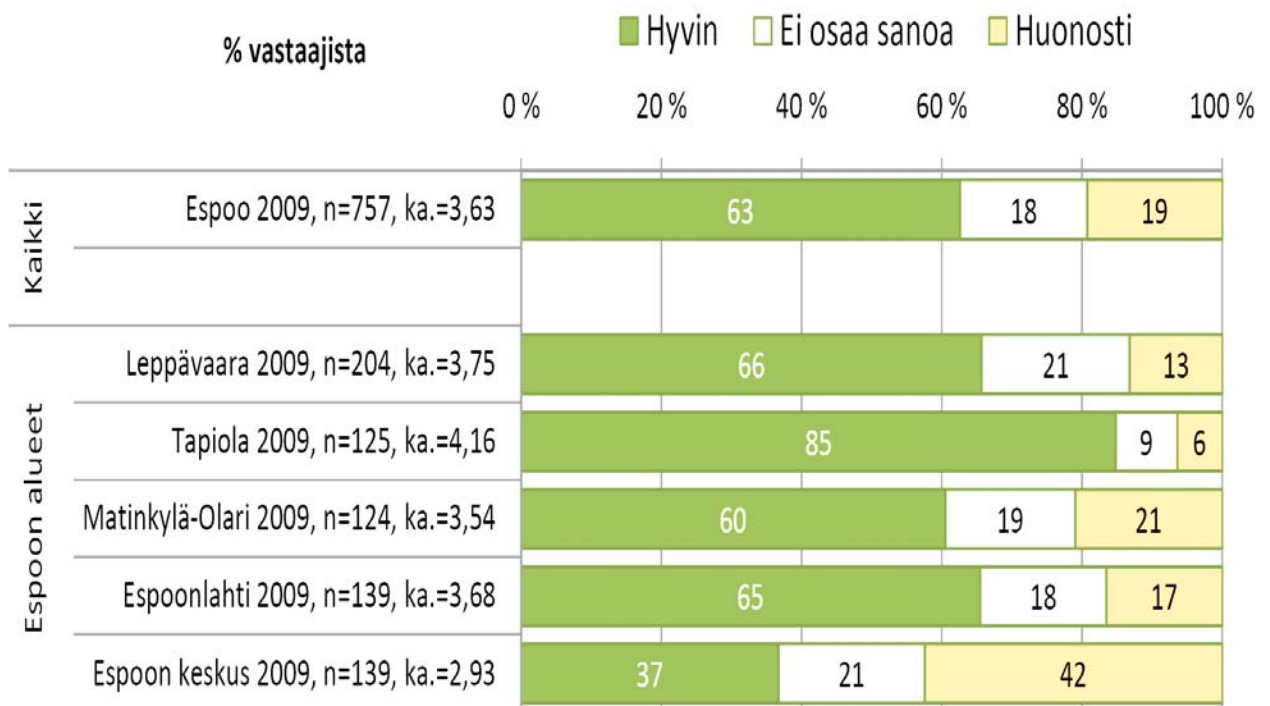
Suurin osa kantaa ottaneista ei pitänyt päihde- ja väkivaltaongelmien ehkäisyä hyvin hoidettuna.

Kuitenkin tilastojen valossa Espoossa myydään asukasluvuun suhteutettuna vähiten alkoholia suurista kaupungeista (lähde: THL). Samoin väestöryhmien hyvien suhteiden edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn oltiin usein tyytymättömiä. Ilmaston muutokseen ja ympäristöuhkiin varautumista piti melko tai erittäin huonosti hoidettuna kantaa ottaneiden enemmistö.

Tutkimuksen tuloksia arvioitaessa tulee huomioida, että aiempina vuosien (2008 saakka) kysyttiin turvallisuuden tunteen osalta vain kohdat 1. Yleinen järjestys ja turvallisuus sekä 2. Asuinalueiden turvallisuus ja 3. Oman asuinalueen turvallisuus. Nämä tutut kohdat saivat tässä kyselytutkimuksessa parhaat arvioinnit.

Tutkimuksessa korostui eri suuralueitten erot.

Kuvio 14. Kysymyksen "Miten hyvin oman asuinalueen keskuksen turvallisuusasiat on hoidettu kunnassa?" vastaukset. Lähde: FCG, Tutkimuksia 352/2009.

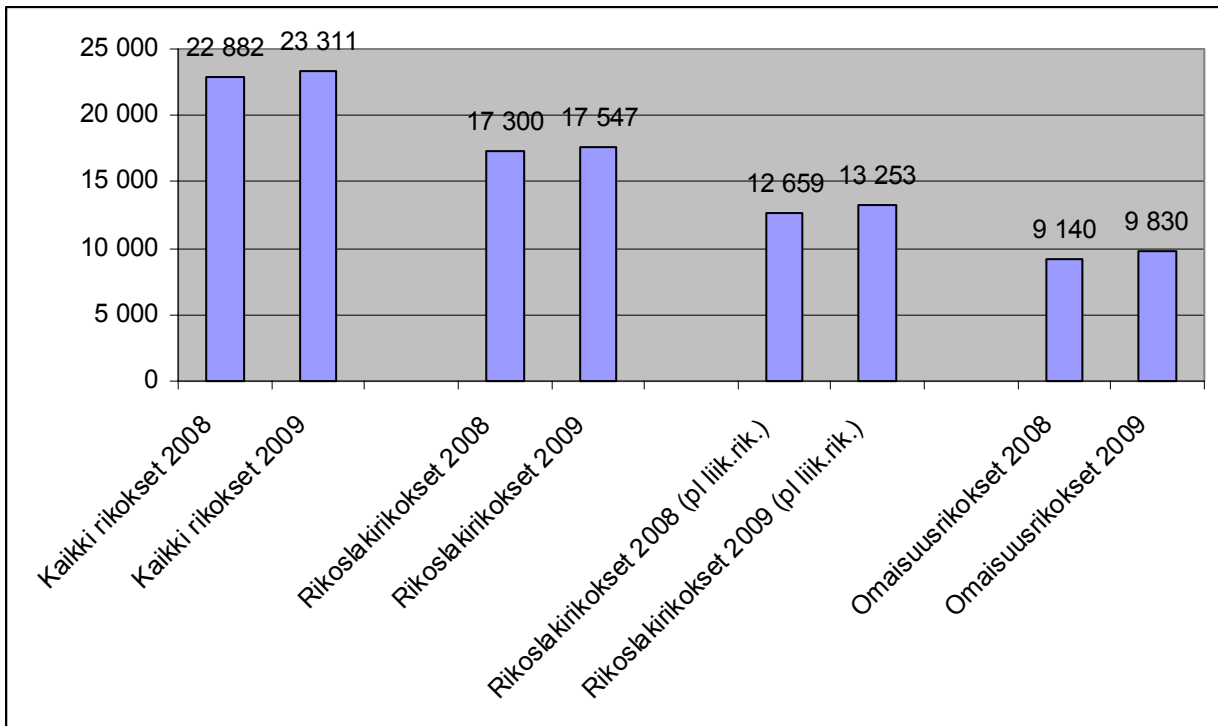

(¹) 63%±4% (tulos on 95 % todennäköisyydellä tällä välillä)

Oman asuinalueen keskuksen turvallisuutta piti vastaajista 63 % hyvin hoidettuna. Kysymys ei ollut mukana aikaisemmin Espoossa eikä myöskään vertailutietoja muista kaupungeista ole. Espoon keskus erottui selvästi muista kaupunginosista.

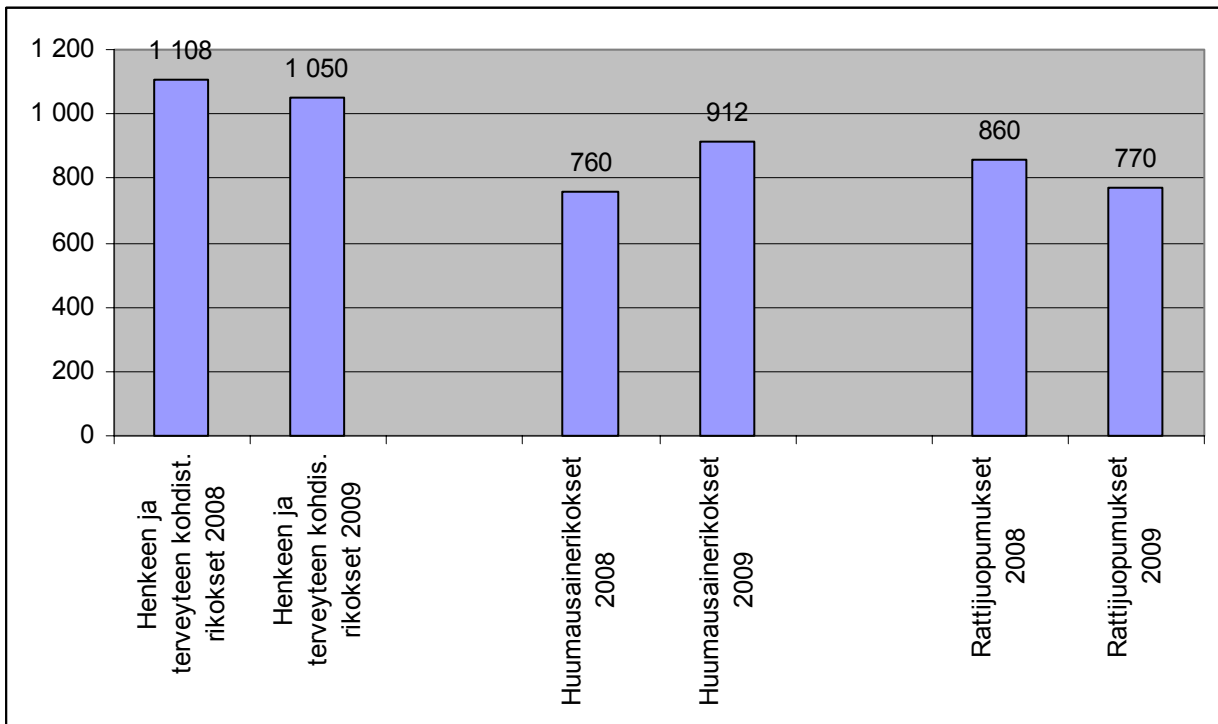
Poliisitilastot

Kuvio 15. Tilastorikokset Espoossa vuonna 2008 - 2009. Lähde Polstat.

Kaikki rikokset ja rikoslakirikokset ovat olleet lievässä nousussa.

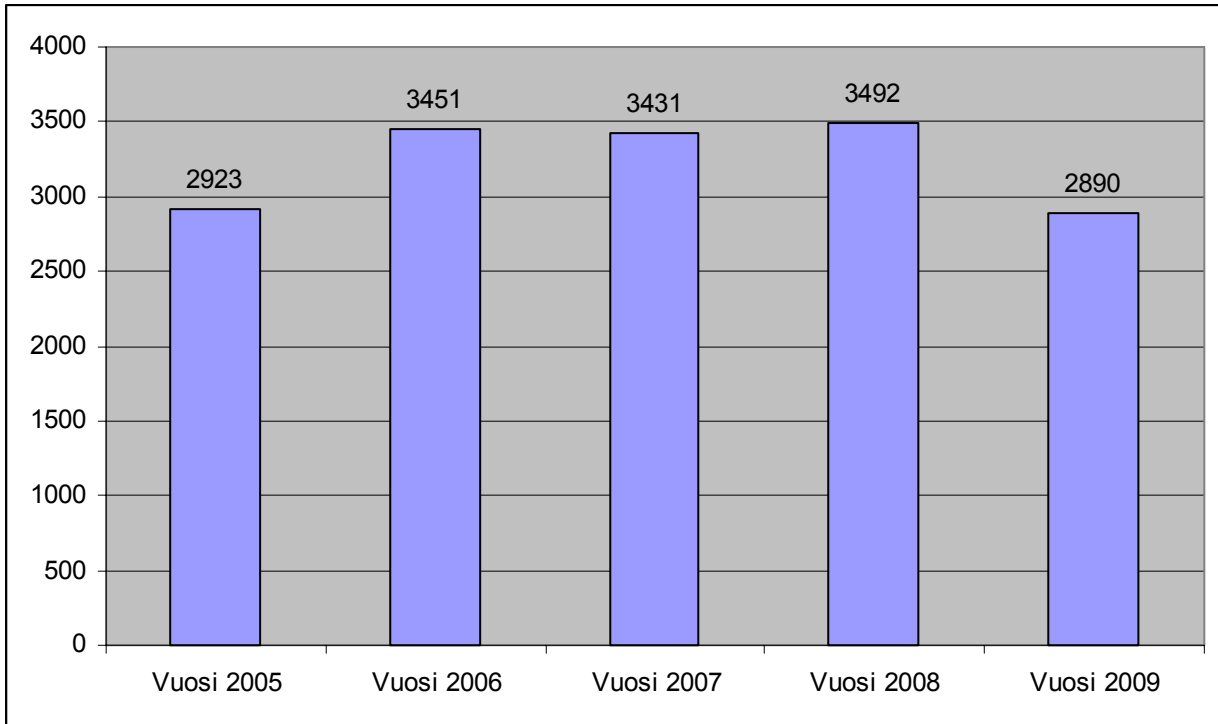
Kuvio 16. Tilastorikokset Espoossa vuonna 2008 - 2009. Lähde Polstat.

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset ja rattijuopumustapaukset ovat laskeneet.

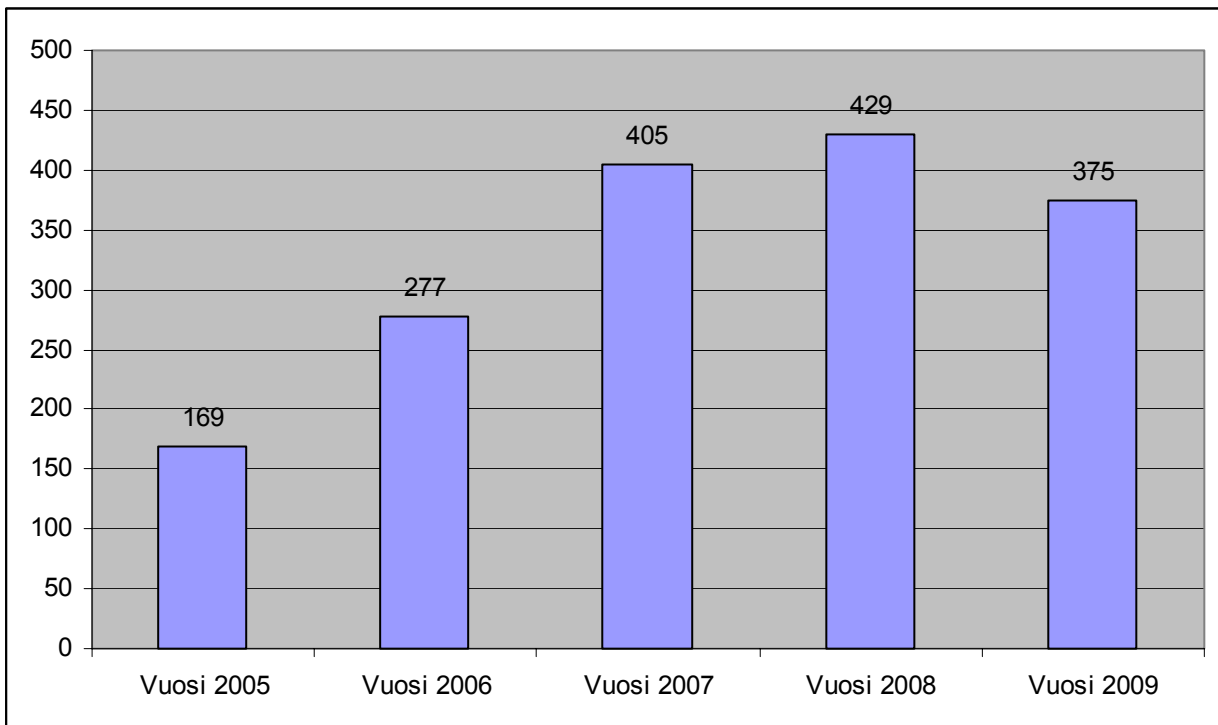
Pelastuslaitoksen tilastot

Kuvio 17. Pelastuslaitoksen tehtävämäärien muutos Espoossa. Lähde Pronto.

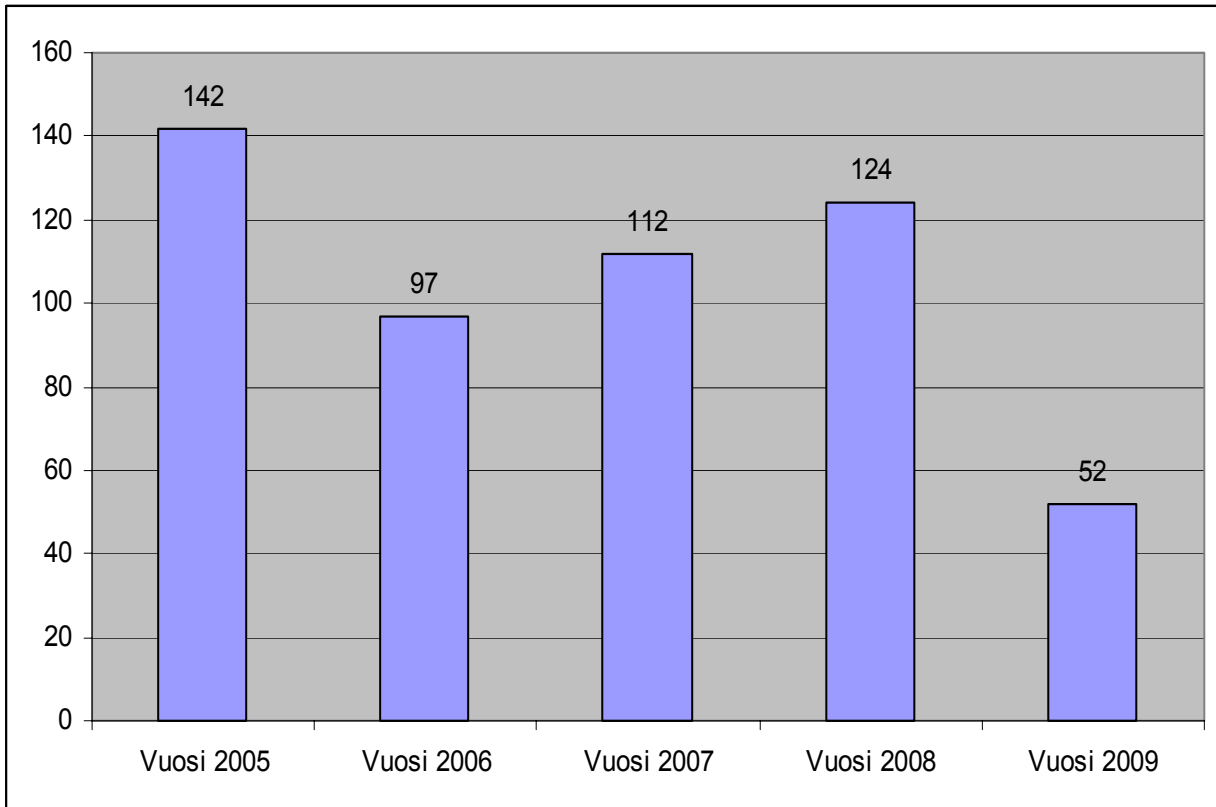
Tasaantuneen jakson jälkeen tehtävämäärät putosivat vuonna 2009.

Kuvio 18. Pelastuslaitoksen liikenneonnettomuustehtävien muutos Espoossa. (Lähde PRONTO: Pelastustoimen valtakunnallinen resurssi- ja onnettomuustietokanta).

Pitkän nousun jälkeen määrät vähenivät vuonna 2009.

Kuvio 19. Rakennuspalot Espoossa. Lähde Pronto.

Määrät vähenivät merkittävästi vuonna 2009. Vuosi 2008 oli palojen suhteen huono. Palokuolleita oli lähes kaksinkertainen määrä muihin vuosiin nähden.

Yhteenveto: Espoolaisten turvallisuuden tunteen osalta oli suuria eroja koskien turvallisuuden eri osa-alueita. Kuntalaisilla oli tunne että syrjäytymisen, väestöryhmien välisten hyvien suhteiden, päihde ja väkivalta-asioiden ja ilmastonmuutokseen varautumisen kokonaisuudet tulisi kunnassa hoitaa paremmin. Suuraluekohtaiset vastauserot olivat isot. Rikoslakirikokset ovat olleet lievässä kasvussa. Sen sijaan pelastustoimen tehtävät ja palotapaturmat ovat Espoossa olleet laskussa.

7. Ohjelman painopisteet ja toimenpiteet

Kuuden turvallisuustyöryhmän ja viiden alueellisen hyvinvointityöryhmän laatiman riskianalyysin, kuntalaiskyselyn, luottamushenkilöiltä tulleiden palautteiden sekä sisäisen turvallisuuden ohjelman määrittämien linjausten perusteella valittiin Espoon turvallisuusohjelman painopistealueet; asuinalueiden ja keskusten turvallisuus, lasten ja nuorten turvallisuus, päihde, väkivalta, väestöryhmien väliset suhteet, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palotapaturmat, liikenneturvallisuus sekä infrastruktuurin haavoittuvuus.

7.1 Asuinalueiden ja keskusten turvallisuus

Yleisten alueiden turvallisuus on käsitteenä laaja. Myös turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja toimijoita on paljon. Kuntalaiskyselyn mukaan asuinalueiden ja keskusten turvallisuus on keskeistä viihtyvyydelle. Ilkivallan teot rakenteille, graffitit, metelöinti ja julkijuopottelu yleisillä paikoilla aiheuttavat epäviihtyisyyttä ja häiriötä vaikkei varsinaista turvallisuusriskiä olisikaan. Yleisille alueille on kaikilla vapaa pääsy ja ilman erityistä syytä on ketään sieltä vaikea häätää.

Espoolle on ominaista, että suuralueiden sisällä on elinolojen (mm. sosiaalinen osallistuminen ja tuki, yhteisöllisyys, turvallisuus ja rauhallisuus, tulot ja varallisuus, työllisyys, koulutustausta, huoltosuhde, sairastavuus, asuinolot, asuntokanta ja asuinympäristö) sekä väestön hyvinvoinnin ja

elintapojen osalta erilaisia alueita. Haasteita aiheuttavat mm. asukkaiden sosiaalisten ongelmien ja palvelutarpeen kasautuminen. Lisäongelmia tuo anniskelupaikkojen keskittyminen tietyille alueille. Myös maahanmuuttajien määrä osalla pienalueista on huomattavasti Espoon keskimääräistä korkeampi. Maahanmuuttajien osalta haasteita aiheuttavat mm. kotoutumiseen liittyvät kysymykset sekä uhka vastakkaisasettelun ilmapiiriin voimistumisesta.

Vaikka yksityinen henkilö voi toimia turvallisuutta edistävästi myös yleisellä alueella, on varsinaisiin ongelmatapauksiin puuttuminen poliisin tai virallistettujen toimijoiden kuten vartiointiliikkeiden tai muiden järjestyksenvälvojen tehtävä. Valvontaresurssien niukkuuden vuoksi keskeistä on uusien menettelytapojen käyttäminen ja tehokas verkostoituminen kaikkien toimijoiden kesken.

Toimenpide	Vastuu- ja yhteistyötahot
<p>Vähennetään alueellista segregaatiota asunto- ja asuttamispolitiikan avulla. Vahvistetaan erilaisia tukipalveluja ja varhaista tukea niille alueille joilla tuen tarvetta esiintyy paljon.</p>	Kaupunki
<p>Lisätään poliisin ja lähipoliisin toimintaedellytyksiä, näkyvyyttä ja lähestyttävyyttä arjessa ja ongelma-alueilla. Poliisi jatkaa tehostetusti viikonloppuisin ongelma-alueiden (tiedyt ravintolat) yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvontaa.</p>	Poliisi
<p>Puututaan välittömästi ilkivaltaan ja häiriökäyttäytymiseen (nollatoleranssi). Ns. Broken Windows – mallin mukaan poistetaan välittömästi yleisillä ja yksityisillä paikoilla havaitut töhrimiset ja roskat sekä korjataan ilkivaltaisesti rikottu omaisuus.</p>	Kaupunki, yritykset, taloyhtiöt
<p>Ongelma alueiden, kuten Espoon keskuksen aseman seutu, sekä tulevien metroasemien ja niiden lähialueiden valvontakamerat kartoitetaan ja valvontakameroiden koordinoitua kehitetään. Luodaan edellytykset kuvan siirrolle tarvittaessa eri toimijoiden kesken.</p>	Kunta, VR, yritykset, poliisi
<p>Ehkäistään yleisötapahtumiin liittyviä lieveilmiöitä lupaehtojen paremmalla kontrollilla. Kerätään laajemmin palautetta tapahtumien järjestäjiltä, osallistujilta ja muilta kansalaisilta.</p>	Kaupunki, pelastuslaitos, poliisi
<p>Haastetaan asukasyhdistykset ja taloyhtiöt turvallisuuden parantamiseksi yhteisöllisin keinoin ja asukkaiden välistä sosiaalista kontrollia korostaen. Varmistetaan yhteisöllisyyden ja mielekkään tekemisen mahdollistavien toimintojen ja tilojen riittävyys.</p>	Kaupunki, asukasyhdistykset, taloyhtiöt
<p>Luodaan uusille ja vanhoille asuntoalueille rakenteita, jotka tukevat yleistä järjestystä ja turvallisuutta: mm. näkyvyyttä parannetaan valaistuksella ja maiseman avaamisella</p>	Kaupunki, taloyhtiöt
<p>Toteutetaan Ruotsin mallin mukainen turvallisuuskävely valitulle kohdealueelle.</p>	Kaupunki, yhdistykset, taloyhtiöt, Rikksentorjuntaneuvosto

<p>Panostetaan turvallisuudesta tiedottamiseen olemassa olevien viestimien kautta. Lehdistön ja radion lisäksi kaupungin omat vuosittaiset julkaisut sekä kiinteistöyhtiöiden ja asukasyhdistysten julkaisut kytketään turvallisuustalkoisiin.</p>	<p>Taloyhtiöt, asukasyhdistykset, tiedotusvälineet</p>
<p>Laaditaan eri ongelmatilanteita koskevat toimintaohjeet ja tukipalvelut viranomaistahon ulkopuolisille toimijoille, kuten taloyhtiöille, asukasyhdistyksille ja isännöitsijöille sekä järjestetään heille koulutusta.</p>	<p>Kaupunki, pelastuslaitos, poliisi, yhdistykset</p>
<p>Rakennetaan Espoon suuriin kauppakeskuksiin kokonaisturvallisuuden malli (vrt. Helsingin kauppakeskus Kamppi -hanke).</p>	<p>Yritykset, Helsingin seudun keskuskauppakamari, kaupunki, poliisi, pelastuslaitos, kaupunginosayhdistykset</p>
<p>Panostetaan aluetuntemuksen, alueellisten tarpeiden ja aluetta koskevan yhteisen tiedon ja ymmärryksen lisääntymiseen ja sitä kautta nopeampaan puuttumiseen ja tuen järjestämiseen.</p>	<p>Kaupunki, asukasyhdistykset</p>

7.2 Lasten ja nuorten turvallisuus

Julkisuudessa on viime vuosina keskusteltu runsaasti lasten ja nuorten pahoinvoinnin lisääntymisestä ja kasautumisesta. Yleisesti ottaen voi todeta, että valtaosa lapsista, nuorista ja perheistä voi hyvin ja hyvinvointi on jopa parantunut. Hyvinvoinnin polarisaatio on kuitenkin todellista: osalla perheistä, lapsista ja nuorista on kasvavia ongelmia ja pahoinvointia.

Lasten ja nuorten kehityksen ja hyvinvoinnin riskitekijöitä

Vaikka *valtaosa espoolaisista lapsista ja nuorista voi hyvin*, niin samanaikaisesti hyvinvoinnin uhat ja tuen tarve ovat kasvaneet.

Kentän toimijoiden mukaan lasten ja nuorten hyvinvointia heikentävät vanhemmuuden oheneminen, perheiden jaksamisongelmat, lisääntyvä neuvottomuus kasvatusasioissa ja rajojen asettamisessa sekä arkirutiinien väistyminen. Vanhemmat ovat myös usein epätietoisia missä nuoret viettävät viikonloppujaan.

Osassa perheistä hyvinvoinnin uhkia ovat myös lähisuhde- ja perheväkivalta, vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmat, varhaisen vuorovaikutuksen ongelmat sekä tukiverkostojen puuttuminen.

Osalla lapsista ja nuorista hyvinvointia ja kehitystä heikentävät lisääntynyt henkinen pahoinvointi ja mielenterveysongelmat sekä niiden hoitamattomuus, jaksamisongelmat, sosiaalisten taitojen ja suhteiden puuttuminen sekä mielekkään tekemisen puute. Huolta aiheuttavat myös yksinäisyys, kiusaaminen ja nuorten keskinäinen väkivalta sekä päihteiden käyttö ja huonot elintavat. Syrjäytymisen uhkaa voivat aiheuttaa muun muassa oppimisvaikeudet, poissaolot ja koulun jättäminen peruskouluun (koulutuksellinen syrjäytyminen) sekä näköalattomuus ja juurettomuus. Nuorten häiriöille on tyypillistä häiriöiden kasautuminen samoille nuorille.

Perheiden sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja kehityksen riskejä ovat myös tukipalvelujen ja ennalta ehkäisevien palvelujen riittämättömyys ja niukka resursointi, oikea-aikaisen ja riittävän varhaisen avun puute, hoitoon pääsyn vaikeudet ja pitkät jonotusajat. Kehittämistä on myös

palvelujärjestelmän eri toimijoiden sekä kolmannen sektorin välisessä moniammatillisessa yhteistyössä.

Syrjäytymisriskissä olevien perheiden määrä on Espoosakin kasvussa ainakin, jos tilannetta arvioidaan perheneuvolapalveluihin hakeutuvien asiakkuuksien perusteella, lastensuojeluilmoitusten määrän kasvuna ja lasten kaltoin kohteluun liittyvien ilmoitusten lisääntymisenä. Perheiden lisääntyvistä ongelmista kertoo, että kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä (pitkäaikaiset ja avohuolto) on Espoossa kasvanut lähes lineaarisesti vuodesta 2000 vuoteen 2009. Lastensuojeluilmoituksiin liittyvien selvitysten tulokset kertovat siitä, että osa espoolaisista lapsista elää perheissä, joissa väkivalta, päihteet ja erilaiset mielenterveysongelmat ovat lasten arkipäivää.

Toimenpide	Vastuu- ja yhteistyötahot
Kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin riskitekijöiden ja syrjäytymisuhkien varhaista tunnistamista, varhaista puuttumista ja tukea.	Kaupunki
Tuetaan perheiden ja vanhemmuuden sekä lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä: mm. perheiden voimavarojen vahvistaminen ja avun tuominen lasten ja perheiden arkeen.	Kaupunki
Vahvistetaan ehkäiseviä palveluita ja kehitetään erityisesti lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointia tukevia ja suojaavia tekijöitä sekä lasten ja nuorten psykososiaalista tukea ja osallisuutta.	Kaupunki
Turvataan tukipalveluiden riittävyys: huolehditaan mm. lapsiperhepalvelujen, oppilashuollon ja mielenterveyspalvelujen voimavarojen riittävydestä.	Kaupunki
Puututaan nopeasti, tehokkaasti ja moniammatillisesti tilanteisiin, joissa lapsen turvallisuus, terveys ja hyvinvointi ovat uhattuina: esim. perheväkivaltaan, lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja kaltoin kohteluun. Määritellään selkeä vastuutaho lasten pahoinpitely ja hyväksikäyttöasioille.	Kaupunki
Turvataan ympärivuorokautisen sosiaali- ja kriisipäivystyksen toimintaedellytykset.	Kaupunki
Hyödynnetään harkinnanvaraisen toimeentulotuen käyttöä ennalta ehkäisevänä toimenä vähentämään köyhyyden ja eriarvoisuuden aiheuttamaa turvattomuuden riskiä	Kaupunki
Kehitetään moniammatillista ja hallintokuntien rajat ylittävää yhteistyötä kaikkien lapsiperheiden parissa toimivien välillä palveluiden jatkumon rakentamiseksi ja turvaamiseksi. Lisätään yhteistyötä kolmannen sektorin ja seurakunnan diakoniatyön kanssa.	Kaupunki, seurakunta, järjestöt
Vähennetään nuorten toimeettomuutta mahdollistamalla mielekäs tekeminen ja ainakin yksi harrastus kaikille lapsille ja nuorille. Vahvistetaan erilaisten tukea antavien verkostojen toimintaa, yhteisöllisyyttä sekä nuorten tulevaisuudenuskoa.	Kaupunki, järjestöt, yhdistykset

Lisätään koulunkäynnin mielekkyyttä ja myönteisiä koulukokemuksia vaikuttamalla mm. opintoihin kiinnittymiseen, koulun ilmapiiriin, viihtyvyyteen ja vuorovaikutukseen Varmistetaan erilaisten tukitoimien riittävyys. Kiinnitetään huomiota koulutuksen nivelvaiheisiin.	Kaupunki
Puututaan välittömästi (0-toleranssi) koulu ja päiväkotikiusaamiseen. KiVa -koulu koulukiusaamisen vastainen toimenpideohjelma tulee toteuttaa laajasti Espoon kouluissa.	Kaupunki
Tarkistetaan koulujen turvallisuus- ja kriisisuunnitelmien, kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemissuunnitelmien sekä poikkeustilanteiden tiedotusjärjestelmät ja harjoitellaan tilanteista selviämistä.	Kaupunki
Vaikutetaan lasten ja nuorten väkivaltaa koskeviin asenteisiin: esim. kohdennetut ja teemalliset vanhempainillat, valistustuntien pitäminen eri viranomaisten toimesta.	Kaupunki, vanhemmat
Kehitetään suunnitelmallisesti päiväkotij- ja koulurakennusten sekä niiden pihojen kuntoa turvallisuuden näkökulmasta. Kartoitetaan nykytilanne. Liikenneturvallisuuteen ja valaistukseen näillä alueilla tulee kiinnittää erityistä huomiota.	Kaupunki

7.3 Väkivalta

Väkivalta on ruumiillista koskemattomuutta, oikeuksia tai etuja loukkaavaa tai vahingoittavaa voimakeinojen käyttöä. Useimmiten sanalla "väkivalta" viitataan nimenomaan ruumiilliseen voimankäyttöön, mutta on olemassa myös muun muassa käsitteet henkinen väkivalta sekä rakenteellinen väkivalta. Henkisellä väkivallalla viitataan toisen ihmisen loukkaamiseen esimerkiksi sanallisesti. Rakenteellisella väkivallalla viitataan puolestaan epäsuoraan väkivaltaan, joka juontuu henkilöiden välisistä suhteista tai sosiaalisista rakenteista.

Suomi on kansainvälisesti vertaillen turvallinen maa. Väkivaltarikoksia lukuun ottamatta suomalaisten todennäköisyys joutua rikoksen uhriksi on pienempi kuin muissa EU-maissa. Suomalainen vakava väkivalta ei yleensä kohdistu sattumanvaraisesti valikoituihin uhreihin. Yleensä tekijä ja uhri ovat toisilleen tuttuja ja väkivaltaan liittyy päihteiden käyttö.

Espoossa tehdyn riskianalyysin perusteella ongelma alueita Espoossa ovat:

- lähisuhde ja perheväkivalta
- rasistinen väkivalta

Rasistiseen väkivaltaan liittyviä kysymyksiä käsitellään erikseen kohdassa 7.5. Rinnan turvallisuusohjelman kanssa valmistelussa on parhaillaan "*Espoon kaupungin lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma, Puhu - älä lyö*". Ohjelma käsittelee laajasti ilmiötä. Ohjelman toimenpideluettelo siirrettiin sellaisenaan turvallisuusohjelman tätä aihe-alueita koskevaksi toimenpideluetteloksi:

Toimenpide / Lähisuhde ja perheväkivallan esto	Vastuu- ja yhteistyötahot
Eri toimijoiden vastuita, palveluketjuja ja hoitopolkua selkiytetään.	Sosiaali- ja terveystoimi
Peruspalveluissa otetaan käyttöön uusia työvälineitä lähisuhde- ja perheväkivallan tunnistamiseen ja puheeksiottamiseen.	Sosiaali- ja terveystoimi
Dokumentointia, tiedonkeruuta ja seuranta kehitetään.	Sosiaali- ja terveystoimi
Peruspalveluja, erityispalveluja ja kriisipalveluja tarjotaan ja kehitetään kaikille lähisuhde- ja perheväkivallan osapuolille.	Sosiaali- ja terveystoimi, Lyömätön linja, Miehen linja, Espoon turvakoti
Laaditaan koulutussuunnitelma ja toimintaohjeet henkilöstölle ja yhteistyötahoille.	Sosiaali- ja terveystoimi

"Puhu - älä lyö" -ohjelman sekä monikulttuurisiasiain neuvottelukunta kannanoton "Maahanmuuttajien ja maahanmuuttajaperheiden turvallisuus Espoossa" toimenpiteiden lisäksi väkivallan ehkäisyn toimenpiteiksi ehdotetaan:

Toimenpide	Vastuu- ja yhteistyötahot
Huolehditaan, että väkivallan uhkan omaavilla työpaikoilla on väkivallan torjumiseen ja rajoittamiseen tarvittavat turvallisuusjärjestelyt tai -laitteet sekä mahdollisuus avun hälyttämiseen. Työnantajan tulee ohjeistaa ja kouluttaa henkilökuntansa väkivaltatilanteiden varalle. Traumaattisten työtilanteiden jälkeen varmistetaan mahdollisuus jälkipuintiin.	Kaupunki
Vaikutetaan siihen, että lasten, vanhusten, vammaisten ja aikuisväestön kanssa työskentelevien ammattiryhmien koulutusohjelmiin sisältyisi väkivallan ehkäisyyn ja hoitoon perehdyttäviä osioita. Yhteistyötä mm. sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten kanssa lisätään ja niiltä pyydetään opinnäytetöitä väkivaltailmiöön liittyen.	Kaupunki, oppilaitokset
Vanhuksiin kohdistuvasta väkivallasta ja hoitamatta jättämisestä kirjataan seurantatietoja nykyistä systemaattisemmin kotihoitokäynneillä, jotta vanhusten kaltoin kohteluun pystytään puuttumaan.	Kaupunki
Neuvoloissa otetaan käyttöön perheväkivaltaa kartoittava systemaattinen seulonta kaikille asiakkaille (mini-interventio). Kyselyn perusteella asiakkaat ohjataan jatkoavun piiriin. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa terveystarkastusten kyselyihin lisätään kysymykset kartoittamaan väkivallan esiintymistä lapsen elämässä.	Kaupunki
Varmistetaan omalta osalta Espoon lyömättömän linjan ja Naisten turvakodin toimintaedellytykset.	Kaupunki
Lisätään Poliisin näkyvää partiointia Espoon katuväkivallan ongelma-alueilla.	Poliisi

7.4 Päihteet

Suomalaisten päihteidenkäyttö lisääntyi vuoteen 2006 asti, jolloin alkoholin kokonaiskulutuksen kasvu pysähtyi. Alkoholin käyttö on lisääntynyt ennen kaikkea naisten osalta. Nuorten alkoholinkäyttö on lisääntynyt joissakin ryhmissä, mutta alkoholia käyttämättömien nuorten määrä on samanaikaisesti kasvanut. Huumausaineiden kokeilun yleistyminen on tasaantunut 2000-luvulla, mutta ongelmakäyttäjien määrä on kasvanut.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan alkoholi on työikäisten suomalaisten yleisin kuolinsyy. Miljoonan asukkaan HUS:in alueella on THL:n mukaan 280.000 alkoholin suurkuluttajaa.

THL:n mukaan:

- yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle noin miljoona euroa eläkeikään mennessä
- alkoholiin liittyviä kuolemia on Suomessa vuosittain yli 3.000
- noin 70 % pahoinpitelyrikoksiin syyllisiksi epäillyistä on ollut alkoholin vaikutuksen alaisena

Päihteiden ongelmakäyttö ja rikollisuus, muidenkin kuin pahoinpitelyrikosten osalta, on voimakkaasti sidoksissa toisiinsa. Myös päihteiden ongelmakäyttö ja mielenterveysongelmat ovat läheisessä riippuvuussuhteessa.

Espoon riskianalyyseissä päihteiden käyttöön liittyviä Espoon ominaispiirteitä olivat:

- anniskelupaikkojen suuri lukumäärä (71 kpl). Määrä on huomattavasti suurempi kuin esimerkiksi Vantaalla
- ravintoloiden keskittyminen tietyille alueille
- alaikäisten on helppo saada alkoholia. Osassa ravintoloista ja elintarvikeliikkeistä alkoholia myydään alaikäisille
- useat vanhemmat tarjoavat ja/tai ostavat alkoholia alaikäisille lapsilleen
- julkijuopottelu aiheuttaa turvattomuuden tunnetta
- Espoon keskuksen ravintoloissa ja niiden edustalla tapahtuvan juopottelun seurauksesta johtuvat pahoinpitelyt, häiriöt ja vahingonteot aiheuttavat suuren osan alueen poliisitehtävistä
- nuoriso juopottelee avoimesti esimerkiksi leikkipuistoissa ja koulujen alueilla
- joillakin alueilla pahoin alkoholisoituneet aikuiset ja nuoriso ovat löytäneet toisensa

Äskettäin ilmestynyt "*Espoon kaupungin mielenterveys ja päihdeohjelma*" sisältää lukuisia toimenpide-esityksiä päihdeongelmien vähentämiseksi. Toimenpiteet on jaettu elämäntapa-ajattelun mukaisesti; tavallisen turvallinen lapsuus, terveen kehittyvä nuoruus, mielekäs aikuisuus, sekä täyttä elämää seniorivuosiin. Näiden toimenpiteiden lisäksi turvallisuusohjelmassa ehdotetaan toimenpiteitä jotka tähtäävät alkoholin saatavuuden rajoittamiseen ja julkijuopottelun estämiseen.

Toimenpide kohteena	Mitä valtakunnan tasolla on päätetty	Toimenpide	Vastuutaho / Yhteistyötaho
Alkoholin kulutus yleisemmin	Yleinen alkoholipolitiikka ja lainsäädäntö: alkoholivero, monopoli, anniskelun lupapolitiikka, myynti ja anniskelunajat, ikärajat	Vaikutetaan Aluehallintoviraston (AVI) anniskelupolitiikkaan alueella: Neuvottelut, lausunnot anniskelupaikkojen soveltuvuudesta ja häiriöalttiudesta, lausunnot jatkoajoista asuinalueilla Vaikutetaan miten ikärajoja noudatetaan nuorten hankkiessa ja nauttiessa alkoholia	Kaupunki, AVI, poliisi, asukasyhdistykset, elinkeinoelämä

Alkoholin kulutus ja käyttötavat	Alkoholin käyttötilanteisiin vaikuttava lainsäädäntö (1)	Alkoholijuomien ehdotonta nauttimiskieltoa tulee noudattaa ja valvoa: * kaikissa julkisissa tilaisuuksissa * tiellä, kadulla, jalkakäytävällä, kevyen liikenteen väylällä, rakennusten ulko-ovien edustalla, bussissa, metrossa ja junassa	Poliisi, kaupunki
		Valvotaan, että yleisten tilaisuuksien järjestäjät noudattavat lakia	Poliisi, kaupunki
		Alkoholin "ehdollistakin" nauttimiskieltoa tulee noudattaa ja valvoa: * puistoissa, toreilla ja aukioilla * yleisillä uimarannoilla, urheilukentillä, lasten leikkipuistoissa, ja hautausmailla	Poliisi, kaupunki
		Otetaan 0 - toleranssi alkoholin nauttimisessa leikkipuistoissa	Poliisi, kaupunki
	Humalajuomiseen vaikuttava lainsäädäntö (2)	Päihtyneelle myynnin ja anniskelun kieltoa tulee noudattaa ja valvoa kunnissa	Elinkeinoelämä, AVI

1. Alkoholinlaki 58 § Nauttimiskielto
Kokoontumislaki 23.3 §
Järjestyslaki 4 §
2. Alkoholinlaki 23 § Anniskelupaikan järjestys
Alkoholinlaki 24 § Anniskelukiellot

7.5 Väestöryhmien väliset suhteet

"Kaupungin monikulttuurisuusohjelman 2009 - 2012" valmistelun yhteydessä pidettiin useampi työpaja jossa käsiteltiin turvallisuusasioita. Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta laati kannanoton "Maahanmuuttajien ja maahanmuuttajaperheiden turvallisuus Espoossa", jonka suositukset otettiin Espoon turvallisuusohjelmaan.

Kannanoton mukaan turvattomuutta maahanmuuttajien keskuudessa aiheuttaa erityisesti aggressiivinen käytös muun väestön taholta. Aggressiivisuuden taustalla on usein päihtymys tai syrjäytyneen ulkomaalaisia kohtaan tuntema sosio-ekonominen uhka.

Maahanmuuttajat joutuva muita espoolaisia helpommin asuinalueidensa silmätikuiksi, mikä aiheuttaa turvattomuutta. Eniten väkivallan uhka aiheuttaa turvattomuutta somalialaistaustaisten espoolaisten keskuudessa. Espoonlahden alueella ja erityisesti Soukassa skinit aiheuttavat turvattomuuden tunnetta, jopa pelkoa liikkua julkisilla paikoilla varsinkin iltaisin ja öisin. Pelottava ja väkivaltainen käytös keskittyy lähinnä nuorten suomalaisten ääriilikkeisiin, vaikka yleisesti ottaen suomalaisista nuoret suhtautuvat muuta väestöä paremmin maahanmuuttajiin. Toisaalta maahanmuuttajat saattavat pelätä myös oman etnisen ryhmänsä piiristä tulevia rikollisia.

Turvattomuuden ja näköalattomuuden tunteita maahanmuuttajien keskuudessa aiheuttaa myös syrjäytyminen, josta voidaan mainita esimerkkinä vieraskielisen väestön raju yliedustus espoolaisten työttömien joukossa.

Valtaväestön aggressiivisen käytöksen ja yleisen sosio-ekonomisen syrjäytymisen lisäksi turvattomuutta aiheuttaa syrjintä erilaisten palvelujen tarjonnassa ja tarjottujen palvelujen laadussa. Maahanmuuttajien keskuudessa ollaan huolissaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden toteutumisesta asumispalvelujen tuotannossa.

Kannanoton mukaan maahanmuuttajia huolestuttaa se, ottaako poliisi vakavissaan väkivaltaan liittyviä rasistisia motiiveja. Poliisin ja maahanmuuttajajärjestöjen yhteistyö on ollut lähinnä reaktiivista ja liittynyt esim. maahanmuuttajien ja suomalaisten välisten tappeluiden jälkiselvittelyihin. Poliisilta toivotaankin enemmän ennaltaehkäisevää otetta. Oikeusviranomaisten ja poliisin tulee suhtautua vakavasti myös etnisten ryhmien sisäisiin turvallisuusuhkiin. Jos uhan aiheuttaja tulee oman etnisen ryhmän sisältä, viranomaiset saattavat pahimmillaan asettaa esim. tulkiksi pyydetyn saman etnisen ryhmän edustajan vaaraan. Tulkkeja voi joskus olla vaikea löytää esim. avustamaan oikeudenkäynneissä tästä syystä.

Espoon julkisten palveluiden tuottajien tulee aina kohdella maahanmuuttajia yhdenvertaisesti muihin espoolaisiin nähden. Maahanmuuttajat esimerkiksi kokevat, että heidän asumiseensa liittyviä huolia ei aina oteta riittävän vakavasti, vaikka esim. Espoonkruunu onkin panostanut heidän palvelemiseensa eri tavoin. Palveluntuottajien toimien lisäksi on kiinnitettävä huomiota naapurisopuun: maahanmuuttajat kokevat myös saavansa muita asukkaita helpommin valituksiin perustuvia kirjallisia varoituksia, jotka saattavat aiheuttaa lopulta häädön.

Väestöryhmien välisten suhteiden lisäksi on huomioitava ryhmien sisäinen turvallisuus. Yksilö voi kohdata turvallisuusuhan oman perheenjäsentensä suunnalta tavalla jota jossain ryhmissä ei välttämättä mielletä uhaksi.

Toimenpide	Vastuu- ja yhteistyötahot
Näkyvää valvontaa tulee lisätä alueilla, joissa juopuneiden häiritsevä käytös tai aggressiiviset ääriilikkeet uhkaavat maahanmuuttajia.	Poliisi, yritykset
Poliisin tulee rasististen rikosten tutkinnan yhteydessä aina huolehtia siitä, että maahanmuuttajat saavat tiedon siitä, että rasistiset motiivit huomioidaan tutkinnassa ja asiaan suhtaudutaan vakavasti.	Poliisi
Alueilla jollain esiintyy rasistisesti motivoituneita pahoinpitelyitä tiettyä etnistä ryhmää kohtaan, tulee järjestää avoimia keskustelu- tai tiedotustilaisuuden, jossa kyseenomaisen etnisen ryhmän edustajille välitettäisiin viesti siitä, että rasistisen rikollisuuden torjunta otetaan vakavasti.	Poliisi, kaupunki
Ongelmien syntyä ehkäiseviä tilaisuuksia tulee järjestää yhteistyössä paikallisten toimijoiden, kuten maahanmuuttajien järjestöjen tai maahanmuuttajien toimintakeskusten kanssa.	Poliisi, kaupunki
Poliisin tulee puuttua ääriilikkeiden, kuten skinien, toimintaan mahdollisimman varhain, jotta väestöryhmien väliset konfliktit eivät pääse kärjistymään ja kasvamaan.	Poliisi

<p>Maahanmuuttajille tulee suunnata heidän oikeuksiaan, Suomen lakeja ja kaupungin palvelujärjestelmien toimintaa koskevaa tietoa. Heille suunnattua tiedotusta tulee tehostaa. Tiedotuksessa tulee erikseen miettiä mikä viestintäkanava on tarkoituksenmukaisin.</p>	Kaupunki, yhdistykset
<p>Maahanmuuttajia tulee entistä aktiivisemmin rekrytointi palveluntuotantoon sekä kannustaa heitä tiiviimpään yhteistyöhön maahanmuuttajien omien järjestöjen kanssa.</p>	Kaupunki, yhdistykset, yritykset
<p>Julkisten vuokranantajien tulee varmistaa, että kaikkia asukkaita ja alueita kohdellaan tasapuolisesti. Asumiseen liittyvistä standardeista tulee pitää kiinni myös suurten maahanmuuttajaperheiden kohdalla niin, että esim. liian ahdas asuminen ei aiheuta turvallisuusongelmia.</p>	Espoonkruunu ja muut julkiset vuokranantajat
<p>Espoolaiset päätöksentekijät voivat ottaa näkyvämmän roolin rasismien vastaisessa toiminnassa. Rasismien tuomitseminen paikallisissa tiedotusvälineissä pitää rasismien torjuntaan liittyvää keskustelua yllä ja vahvistaa espoolaisten maahanmuuttajien tunnetta siitä, että asiaan suhtaudutaan heidän kotikaupungissaan vakavasti.</p>	Kaupunki, luottamushenkilöt
<p>Verkostot on luotava, dialogia on käytävä ja on opittava tuntemaan toisemme kasvokkain, jotta kriisitilanteessa on väylät olemassa valmiiksi.</p>	Viranomaiset, järjestöt, seurakunnat, uskonnolliset yhteisöt, asukkaiden yhteisöt
<p>Maahanmuuttajien turvallisuuden tunteen selvittämiseksi tulee erikseen miettiä viestintäkanavia normaalin kirjeitse tapahtuvan kyselyn lisäksi.</p>	Kaupunki, poliisi
<p>Ruotsin mallin mukaista turvallisuuskävelyä toteutettaessa (katso kohta 7.1 toimenpiteet) ryhmään mukaan tulee saada ulkomaalaistaustaisia.</p>	Kaupunki, yhdistykset, taloyhtiöt, Rikksentorjuntaneuvosto
<p>Väestöryhmien sisäinen turvallisuus tulee selvittää ja toimenpideohjelma tulee laatia valtuustolle.</p>	Kaupunki
<p>Puututaan rohkeasti myös vähemmistöjen luomaan uhkaan enemmistöjä kohtaan.</p>	Poliisi, kaupunki

7.6 Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palotapaturmat

Onnettomuus, joka on estetty, on arjen turvallisuudessa avainasemassa arvioitaessa onnettomuuksien seurauksia sekä taloudellisia että inhimillisiä arvoja.

Keskeiseksi arjen turvallisuuden haasteeksi on noussut kotona asumisen turvallisuus ja siellä erikseen ns. erityisryhmien asumisturvallisuus. Espoossa, kuten muuallakin, asuu entistä enemmän ihmisiä, joiden toimintakyky tai mahdollisuus toimia on rajoittunut. Palokuolemien kehitystrendi näyttää siltä, että ikääntyvien ihmisten osuus palokuolleissa on kasvussa.

Asumisen turvallisuudesta puhuttaessa ei saa unohtaa laitosasumista. Yleisesti ottaen sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksissa voidaan katsoa turvallisuuden olevan paremmin otettu huomioon kuin kotona. Mutta tällaisessa laitoksessa, missä on suuri joukko toimintakyvyltään rajoittuneita henkilöitä ja vähän henkilökuntaa, on mahdollista, että pienikin tapahtuma johtaa usean ihmisen loukkaantumiseen ja menehtymiseen. Niinpä on erityisen tärkeää, että lakisääteisen turvallisuusselvityksen perusteella tehtävistä toimenpiteistä huolehditaan ajallaan.

Kaupungin toimipisteissä on yleisesti haasteena käyttäjien (vuokralaisten) ja omistajien välinen työn- ja kustannusten jako. Rakentamisen aikana on tullut esiin ongelmakohtia siitä, etteivät suunnittelun periaatteet ja tavoitteet ole menneet aina linjan läpi urakoitsijalle tai muulle toteuttajalle saakka. Uudisrakentamisen yhteydessä talon turvallisuustekniikka tulee pääsääntöisesti hoidettua silloisten tarpeiden mukaisesti, mutta kiinteistökannan ylläpidossa uusien teknisten ratkaisujen läpivieminen on vähintäänkin haastavaa. Tarvitaan rahoitusta peruskorjaukseen, että myös käyttäjien vuokriin. Turvallisuusratkaisuja (suojaustason nostaminen, turvallisuustekniikka, rakenteelliset järjestelyt) rahoitusta varten tulisi kehittää uusia ratkaisumalleja.

Nykyisessä toimintojen tehostamisessa piilee turvallisuusongelma. Toimijoiden keskittyessä ydintoimintoihinsa, kiinteistöön liittyvät turvallisuuskysymykset liukuvat yhä kauemmaksi käyttäjiltä, koska oletetaan, että kiinteistöorganisaatio hoitaa asian.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen laatima "Joka kodin turvaopas" jaettiin Espoolaisille kotitalouksille vuonna 2008. Haasteena on, miten tapaturmien ehkäisytyö ja erilaisten riskitekijöiden havaitseminen saadaan jatkuvaksi. Tapaturmien ja onnettomuuksien riskiryhmät olisi tavoitettava eri hallinnonalojen yhteistyöllä mm. ristiinkouluttamisella riskien havaitsemiseksi (esim. vanhusten ja syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten kodeissa käy useita eri toimijoita säännöllisesti).

Toimenpiteissä on keskitytty kotona ja sen välittömässä läheisyydessä (pihapiiri) tapahtuviin onnettomuuksiin ja niiden ehkäisyyn. Arjen turvallisuus ja tapaturmien ehkäisy rajattiin neljään pääkohtaan, jotka ovat kodin paloturvallisuus, tapaturmien ehkäisy, kiinteistön turvallisuus ja asunnon yleinen turvallisuus. Erityisesti on kiinnitetty huomiota vanhusten ja syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisyyn, sekä eri viranomaistahojen yhteistyön tehostamiseen.

Toimenpide	Vastuu- ja yhteistyötahot
Vanhusten asunnoissa käyvät viranomaiset ja omaiset tulee ohjeistaa tarkastamaan käyntiensä yhteydessä palohälyttimen ja sammutusvälineiden olemassaolo ja kunto. Häikävaroitimien hankkimista suositellaan, mikäli asunnossa on tulisija. Samoin tulisijojen oikea käyttö ja niiden kunnossapito tulee tarkistaa säännöllisesti.	Kaupunki ja muut viranomaiset, asukkaan omaiset
Tapaturmien ehkäisyssä on tärkeää valita oikeanlaiset kodin materiaalit. Lisäksi niiden (esim. matot, lattiapinnat, valaistus) kuntoon tulee kiinnittää huomiota. Helposti syttyvää tavaraa ei saisi turhaan säilyttää kotona. Asukkaita tulee tiedottaa ja kouluttaa asiassa.	Pelastuslaitos, kaupunki, järjestöt mm. SPEK
Terveystilan tunnistaminen ja siihen liittyvät riskit tulee nähdä kokonaisuutena (esim. miten eri sairaudet, liikkumisvaikeudet, tai näköongelmat vaikuttavat turvallisuuteen). Säännöllisillä vuosikontrolleilla lääkärin vastaanotolla tulee asiaan kiinnittää huomiota.	Kaupunki, omaiset

<p>Kotikäyntien tai siivouksen yhteydessä voidaan poistaa tai korjata mahdollisia turvallisuusriskejä, kun ne tunnistetaan. Yleisestä järjestyksestä huolehtiminen lisää turvallisuutta myös kotona. Apuvälineiden kunto tulisi tarkistaa viikoittain.</p>	Kaupunki
<p>Kiinteistöjen turvallisuuden kannalta ohjeistetaan taloyhtiöt ja jätehuolto-yhtiöt kiinnittämään enemmän huomiota porraskäytävien huoltoon, ja että roska-astiat, piha-alueet ja kulkuväylät ovat kunnossa. Poistumisteiden selkeään merkintään sekä talon ja kerrosten numerointiin tulee kiinnittää enemmän huomiota, jotta apu pääsee tarvittaessa helpommin paikalle. Asukkaille tiedotetaan oikeista mahdollisuuksista ja järjestetään mahdollisuuksia päästä helposti eroon tarpeettomasta tavarasta ja epäkuntoisista sähkölaitteista.</p>	Taloyhtiöt, pelastuslaitos, kaupunki
<p>Espooseen tulee järjestää tapaturmapäivä, jonka aikana annettaisiin täsmä-tietoiskuja tapaturmista ja niiden ehkäisystä.</p>	Pelastuslaitos, kaupunki
<p>Työympäristössä sattuneiden vaaratilanteiden kirjaustapoja tulee kehittää. Koskee sekä työntekijöiden että esim. lasten päivähoidon ja koululaisten vaara / läheltä piti tilanteita</p>	Kaupunki

7.7 Liikenneturvallisuus

Espoon liikenneturvallisuustyöryhmä laati liikenneturvallisuusstrategian vuosille 2006 - 2010. Tavoitteeksi asetettiin, että liikenneonnettomuuksien henkilövahinko-onnettomuuksien määrä alenee Espoossa siten, että vuonna 2010 Espoossa tapahtuu alle 120 henkilövahinko-onnettomuutta huolimatta asukkaiden ja liikenteen määrän kasvusta. Vertailuvuonna 2005 Espoossa tapahtui 150 henkilövahinko-onnettomuutta.

Työryhmän erityisenä tavoitteena oli:

- ettei kukaan Espoossa loukkaannu vakavasti tai kuole (0-tavoite) koulumatkalla tai rantaradalla
- ajonopeuksien taso alenee nopeusrajoitusten mukaiseksi tontti ja kokoojakaduilla. Tätä kautta turvallisuuden tunne asuntoalueilla kasvaa ja samalla kevyen liikenteen onnettomuuksien vakavuusaste laskee

Strategian mukaisesti turvallisuustilanteen seuranta kehitettiin samalla siten, että tekninen keskus julkaisee vuosittaisen liikenneonnettomuusraportin. Henkilövahinko-onnettomuuksien määrän kehitystä seurataan kuukausittain julkaistavien ennakkotietojen avulla. Koulumatkojen turvallisuus on osa ennakkotietojen seuranta. Havaitut puutteet korjataan mahdollisimman nopeasti. Kuntalaisten yhteydenotot koulumatkojen puutteista tarkistetaan nopeasti. Nopeusmittauksilla seurataan ajonopeuksien tasoa ja toisaalta nopeusseuranta voidaan kohdentaa kuntalaisten ja yhteistyötahojen yhteydenottojen perusteella.

Liikenneturvallisuustyöryhmä jatkaa toimintaansa pysyvänä elimenä kokoontuen 3 - 4 kertaa vuodessa.

Espoossa tieliikenneonnettomuuksissa henkilövahinko-onnettomuuksia oli vuonna 2009 105 kpl ja vuonna 2008 170 kpl. Keskiarvo vuosina 2005 - 2007 oli 165 kpl per vuosi.

Espoon Tieliikenneonnettomuuksissa kukaan ei kuollut vuonna 2009. Vuonna 2008 tieliikenneonnettomuuksissa menehtyi 4 henkeä. Vuosien 2005 - 2007 keskiarvo oli 4 kuollut henkilöä per vuosi.

Tilastojen valossa vuonna 2006 asetettu visio vuodelle 2010 on haasteellinen.

Liikenneturvallisuustyöryhmän tekemän riskianalyysin mukaan liikenneturvallisuusuhkia ovat:

- pääkaupunkiseudulla ja Espoossa kaupunkirakenne hajautuu. Työmatkat henkilöautoilla lisääntyvät ja liikenneonnettomuuksien määrä kasvaa tätä kautta
- jalkakäytävien myöhäisempi auraus ja liukkauden torjunta tapahtuu myöhemmin kuin kaduilla. Ikäihmisten ja vammaisten on vaikea liikkua lumisilla jalkakäytävillä
- koululaisilla on riski jäädä auton alle ylittäessään katua. Pahimmassa tapauksessa seurauksena on vakava henkilövahinko
- ajoneuvoille määrättyjä nopeusrajoituksia ei noudateta kunnolla. Tämä lisää jalankulkijoiden turvattomuuden tunnetta
- mopoliikenne kasvaa kevyen liikenteen väylillä. Jalankulkijoiden turvattomuuden tunne lisääntyy

Toimenpide	Vastuu- ja yhteistyötahot
Espoon liikenneturvallisuusstrategia tulee päivittää	Liikenneturvallisuustyöryhmä
Tiedon kulku: Espoon vanhusväestön näkemykset tulee saada liikenneturvallisuustyöhön. Liikenneturvallisuustiedot tulee vastaavasti välittää vanhusväestölle.	Vanhusneuvosto, liikenneturvallisuustyöryhmä.
Tiedon kulku: Espoon vammaisväestön näkemykset tulee saada liikenneturvallisuustyöhön. Liikenneturvallisuustiedot tulee vastaavasti välittää vammaisväestölle.	Vammaisneuvosto, liikenneturvallisuustyöryhmä
Asutuskeskuksissa tulee olla riittävän tiheästi ali- ja ylikulkumahdollisuuksia. Asemien laituripolkuja tulee kehittää ja tehdä radan ylittäminen turvallisesti poistamalla tasoyliytokset.	Ratahallintokeskus
Perusopetuksessa tulee ottaa huomioon opetussuunnitelmissa oleva aihekokonaisuus turvallisuus ja liikenne. Sen tavoitteena on mm., että oppilas oppii – tunnistamaan turvallisuusriskejä ja välttämään vaaratilanteita – toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä – vaikuttamaan osaltaan liikenneympäristön turvallisuuteen. Aihekokonaisuutta toteutetaan eri oppiaineiden tunneilla ja erilaisina tapahtumina, ja sen tulee näkyä myös koko koulun toimintakulttuurissa. Turvallisuutta edistävä yhteistyö kodin ja koulun välillä sekä eri yhteistyökumppanien kanssa tuottaa hyviä toimintamalleja, joissa hyödynnetään myös seudullista yhteistyötä. Varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta lähtien pyritään lasta ohjaamaan siten, että hän saa ikäkauteen ja edellytyksiinsä liittyvät valmiudet toimia turvallisesti erilaisissa ympäristöissä. Päivähoidossa toteutettavassa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lasta pyritään ohjaamaan siten, että hän saa ikäkauteen ja edellytyksiinsä liittyvät valmiudet toimia turvallisesti erilaisissa ympäristöissä.	Suomen- ja ruotsinkielisen esi- ja perusopetus

Toimialan asiakastiloissa on esillä liikenneturvallisuusmateriaalia.	Sosiaali- ja terveystoimi
Yhdistykset välittävät jäsenistönsä näkemykset osaksi kaupungin liikenneturvallisuustyötä ja ylläpitävät jäsenyhdistystensä liikenneturvallisuustietoutta.	Kaupunginosayhdistykset
Poliisi kohdentaa liikennevalvontaa käytännön tietojensa ja toisaalta asukkaiden yhteydenottojen pohjalta.	Poliisi
Kaupunkisuunnittelukeskus luo yleiskaavojen, asemakaavojen ja niihin liittyvien liikennesuunnitelmien avulla edellytykset viihtyisälle, toimivalle ja turvalliselle asuin- ja elinympäristölle.	Kaupunkisuunnittelukeskus
Tekninen keskus rakentaa ja ylläpitää turvallista kevyen liikenteen yhteysverkkoa ja tiestöä, jotka tukevat koulumatkojen 0-tavoitetta.	Tekninen keskus

7.8 Infrastruktuurin haavoittuvuus

Huoltovarmuuskeskuksen mukaan kriittinen infrastruktuuri käsittää ne rakenteet ja toiminnot, jotka ovat välttämättömiä yhteiskunnan jatkuvalla toiminnalle. Kriittiseen infrastruktuuriin kuuluu sekä fyysisiä laitoksia ja rakenteita että sähköisiä toimintoja ja palveluja. Näiden turvaaminen tarkoittaa yksittäisten kriittisten kohtien löytämistä ja turvaamista, kuitenkin koko ajan infrastruktuurikonaisuuden toimintaa silmällä pitäen.

Suomen akatemian mukaan globalisaatio muuttaa nopeasti yhteiskunnan infrastruktuuria ja turvallisuutta. Terrorismi, ilmaston muutos ja terveysriskit, kuten pandemiat, ovat esimerkkejä Infrastruktuurin nyky-yhteiskunnan haavoittuvuuksista. Kansalaisten turvallisuuden kannalta yhteiskunnan järjestelmien häiriötön toiminta on välttämätöntä. Häiriöt voivat lamaannuttaa koko yhteiskunnan toiminnan. Infrastruktuuri ja turvallisuuskysymykset kietoutuvat monin tavoin toisiinsa. Kyse on monimutkaisista vuoro- ja yhteisvaikutuksista, joiden ennakointi on yhä vaikeampaa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiaksi (23.11.2006) elintärkeiksi toiminnoiksi on nimetty valtion johtaminen, kansainvälinen toiminta, valtakunnan sotilaallinen puolustaminen, sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen, talouden ja infrastruktuurin ylläpitäminen, väestön toimeentuloturva ja toimintakyky sekä henkinen kriisinkestävyys. Näistä valtion johtaminen, kansainvälinen toiminta ja valtakunnan sotilaallinen puolustus ovat selkeästi kokonaan valtakunnantason tehtäviä.

Paikallisen, kuntatason, suunnitelmien pohjalta suoritettavilla toimenpiteillä on oleellinen merkitys seuraavissa yhteiskunnan elintärkeissä toiminnoissa:

- sisäinen turvallisuus käsittäen mm. pelastustoiminnan ja laajamittaisen maahantulon hallinnan
- talouden ja yhteiskunnan toimivuus käsittäen mm. julkisen talouden toimivuuden ja yhteiskunnan perustoimintojen ylläpitämisen. Näitä ovat mm. energia-, elintarvike- ja vesihuolto, asuminen, työvoiman saanti sekä yhdyskuntatekniset palvelut
- väestön toimeentuloturva ja toimintakyky käsittäen mm. sosiaaliturvan, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän sekä terveysuhkien havainnointi-, seuranta- ja torjuntajärjestelmät

- henkinen kriisinsietokyky käsittäen mm. tiedotustoiminnan, opetustoimen ja kulttuuri-identiteetin ylläpitämisen.

Valmiuslain (22.7.1991/1080) 40 §:n mukaisesti kuntien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muin toimenpitein varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa. Pelastuslaki (13.6.2003/458) puolestaan suoraan ohjaa pelastustoimintaa ja omatoimista varautumista.

Espoon riskianalyyssissä esiin nousseita uhkakuvia olivat:

- ilmastonmuutos ja sen laajat vaikutukset mm. kiinteistökantaan
- laajat vedenkatkot ja sähkön saannin häiriöt
- suuri riippuvuus tietotekniikasta ja sähköstä. Jos niissä esiintyy häiriöitä niin koko palvelutuotantokyky vaarantuu
- tartuntataudit

Toimenpide	Vastuu- ja yhteistyötahot
Pidetään kaupungin valmiussuunnitelmat ja tarpeelliset muut normaaliajan häiriötilanteiden, poikkeusolojen ja kriisitilanteiden suunnitelmat ajantasaisina. Erityisesti tulee tarkastella vesi-, kaukolämpö- ja sähkölaitosten ja jätehuollon suunnitelmia	Kaupunki, HSY, HSL, Energialaitos
Varmistetaan varavoiman avulla kaupungin kriittisten toimintojen (sairaalat sekä ylimmän johdon tilannekuva) sähkönsaanti kaikissa oloissa.	Kaupunki
Varmistetaan varmuusvarastoin kriittisten komponenttien sekä polttoaineen ja lääkkeiden saatavuus.	Kaupunki
Varmistetaan kaupungin tietoturvallisuus. Huolehditaan tietojen, palvelujen, järjestelmien ja tietoliikenteen suojauksesta.	Kaupunki
Huomioidaan sopimuksissa varautumisasiat. Tärkeimpien toimittajien (energia, ICT) sopimuksissa tulee olla ehdot jotka varmistavat tuotteen saatavuuden myös erilaisissa häiriötilanteissa.	Kaupunki
Harjoitellaan säännöllisesti häiriö- ja poikkeustilanteita varten	Kaupunki, pelastuslaitos, poliisi, armeija
Tehdään aktiivista viranomaisyhteistyötä varautumisasioissa	Kaupunki, pelastuslaitos, poliisi, armeija
Huolehditaan että kriisitiedottaminen (suunnitelmat & valmiudet) ovat ajan tasalla	Kaupunki
Varaudutaan liikenneväylien jatkuvaan ylläpitoon, väylien ruuhkautumiseen sekä joukko- ja rahtiliikenteen sujuvuuteen	Kaupunki, HSL, tiehallinto
Varaudutaan äkillisiin säätilan muutoksiin - myrskyt, rankkasateet, tulvat, helle, kuivuus, ääripakkanen - sekä pitkäaikaiseen ilmaston muutoskehitykseen	Kaupunki, pelastuslaitos

<p>Varaudutaan ja päivitetään ohjeistukset ympäristöterveydellisiin turvallisuuskysymyksiin, jotka liittyvät ihmisen ja pilaantuneen ympäristön vuorovaikutuksesta aiheutuviin terveystriskeihin kuten arseenialueet, epidemiat, ilmanlaatu, juomaveden laatu, kaatopaikka-alueet, liikenteen päästöt, pandemia, radonalueet, ruoan hygieeninen laatu ja säteilyvaara. Toimenpiteinä ovat mm. näytteiden ottamiset, laadun mittaamiset, omavalvonta ja suojautumisohjeet.</p>	<p>Kaupunki, HSY</p>
<p>Merellisen öljyonnettomuuden valmiutta ja torjuntaa tulee parantaa.</p>	<p>Pelastuslaitos</p>

8. Turvallisuusyhteistyön kehittäminen

Nykyistä parempi turvallisuustilanne syntyy vain yhteiskunnan ja yksilön yhdensuuntaisen toiminnan sekä paremman turvallisuuskulttuurin avulla.

Espoon kaupungilla on pitkä historia hyvästä yhteistyöstä eri turvallisuustoimijoiden kesken. Näitä toimijoita on kaupungin ja sen pelastustoimen lisäksi seurakunta, elinkeinoelämä, kansalaisjärjestöt ja asukkaat. Yhteistyön ehdoton edellytys on johdon sitoutuminen siihen.

Entistä parempaan turvallisuustasoon pyrittäessä yhteistyötä tulee syventää:

Varmistetaan että eri toimijoilla on yhteinen käsitys ja sitoutuminen tavoitteisiin ja keinoihin

- käydään tavoitteita ja keinoja yhdessä läpi
- jalkautetaan yhdessä sovitut toimenpiteet tulosohtauksen ja tulokorttien kautta

Tehdään entistä enemmän aidosti yhdessä

- selvitetään miten omia prosesseja voidaan kehittää turvallisuusyhteistyöllä
- selvitetään yhteistyön mahdollistamat kustannussäästöt
- selvitetään seudullisen turvallisuusyhteistyön mahdollisuudet

Varmistetaan turvallisuusyhteistyön koordinointi resursoimalla turvallisuusyhteistyö

- rekrytoidaan kaupunkiin turvallisuuskoordinaattori
- tehdään entistä enemmän yhteistyötä turvallisuusalan oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa

Varmistetaan informaation kulku eri toimijoiden kanssa

- muodostetaan pysyviä poikkihallinnollisia tutkijaverkostoja
- poliisin edustaja kutsutaan kaupungin tutkijaverkostoon
- tarjotaan tietoa ja metatietoa (tietoa tiedosta) osapuolille auliisti

9. Ohjelman toteutumisen seuranta ja tiedottaminen

Espoon turvallisuusyhteistyö on osana Espoo strategiaa. Valtuustokauden tavoitteena on, että espoolaiset kokevat asuinalueensa, yhteisönsä ja kaupunkikeskukset turvallisin.

Valtuustokauden ajalla arviointikriteerinä on, että ohjelman kahdeksasta kokonaisuudesta vähintään kuusi on kehittynyt myönteiseen suuntaan.

Tulostavoite vuoden 2010 osalta on, että kaupungin turvallisuusohjelman vastuut ja seuranta on sovittu kaupungin sisäisesti ja yhteistyökumppanien osalta. Turvallisuusohjelman kuvailemat toimenpiteet tulee edelleen jalkauttaa toimialojen/yksikköjen tulokorttien kautta.

Turvallisuusohjelman toteutuksen seuranta tapahtuu siten osana kaupungin suunnittelu ja seurantaprosessia.

Turvallisuusohjelman kuvailemien toimenpiteiden toteutusta valvoo kaupungin turvallisuusstrategian johtoryhmä.

Espoon turvallisuusohjelmasta tulee laatia tiivistelmä kuntalaisia varten.

Sisäasianministeriön valmisteleva Sisäisen turvallisuuden ohjelma I valmistui vuonna 2004 ja ohjelma II, turvallinen elämä jokaiselle, vuonna 2008. Ohjelma numero III valmistunee vuonna 2012. Ohjelman valmistumisen myötä Espoon seuraava turvallisuusohjelma kattaisi tällöin valtuustokauden 2013 - 2016.

LIITE, TURVALLISUUTEEN LIITTYVIÄ MUITA ESPOO-OHJELMIA, LÄHTEET

LIITE

Kuntapalvelut Espoossa 2009 / Turvallisuus. FCG, Tutkimuksia 352/2009 (16 s.)

ESPOON TURVALLISUUTEEN LIITTYVIÄ OHJELMIA

Espon kaupungin lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma - Puhu älä lyö
 Espon kaupungin mielenterveys ja päihdeohjelma
 Monikulttuurisuusohjelma 2009 - 2012
 Espon ikääntymispoliittinen ohjelma 2009 - 2015 - Täyttä elämää ikääntyneen
 Espon vammaispoliittinen ohjelma - Toimiva arki kaikille
 Espon esteettömyysohjelma
 Espon liikuntapoliittinen ohjelma 2010 - 2020
 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma lastensuojelun näkökulmasta
 Kaupungin monimuotoisuussuunnitelma - Sisältää tasa-arvosuunnitelman 2009–2010

LÄHTEET

Kaupungin sisäiset:

Tehtävät 2007 - 2009. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
 Tilastot 2009. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
 Liikenneturvallisuusstrategia 2006 - 2010. Liikenneturvallisuustyöryhmä
 Arjen turvaa raportti. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
 Maahanmuuttajien ja maahanmuuttajaperheiden turvallisuus Espoossa. Monikulttuurisiasiain neuvottelukunnan kannanotto
 Ympäristöturvallisuusstrategia. Espon ympäristökeskus
 Alueelliset turvallisuusanalyysit. Hyvinvointityöryhmät
 Espon kaupungin turvallisuuskysely 2008. Turvallisuustyöryhmä.

Kaupungin ulkoiset:

Kaupunkien turvallisuuskehityksestä vuoteen 2020 mennessä. Sisäasiainministeriön turvallisuustyöryhmä
 Suurten kaupunkien profiilit. Sisäasiainministeriön turvallisuustyöryhmä.
 Tieliikenneonnettomuudet ja niissä kuolleet. Tilastokeskus
 Tehtävätilasto 2008 - 2009. Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
 Tilastorikokset 2008 - 2009. Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
 Tapaturma ja väkivalta suurissa kaupungeissa. THL.

Sähköiset lähteet:

Sisäasiainministeriö / Sisäisen turvallisuuden ohjelma
<http://www.intermin.fi/sisainturvallisuus>

Oikeusministeriö / Rikksentorjuntaneuvosto
<http://www.rikksentorjunta.fi/>

Sisäasiainministeriö / Poliisi
<http://www.poliisi.fi/>

Alehallintovirasto / Pelastustoimi Etelä-Suomi
<http://www.avi.fi/fi/virastot/etelasuomenavi/Pelastustoimi/Sivut/default.aspx>

Huoltovarmuuskeskus
<http://www.huoltovarmuus.fi/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/etusivu

Tilastokeskus
<http://www.stat.fi/>